

ANNUS SZABOLCS<sup>1</sup> – VÁRADI BENEDEGÚZ<sup>2</sup>

„EGYSZER VOLT, HOL NEM VOLT..”

Kommentek és vélemények a Meseország mindenkié című mesekönyvről

<https://doi.org/10.18030/socio.hu.2023.1.52>

#### ABSZTRAKT

A 2020 szeptemberében, a Labrisz Leszbikus Egyesület gondozásában kiadott Meseország mindenkié című kötet, pontosabban annak ledarálása jelentős médiavisszhangot keltett. A mesekönyvről több közéleti személyiség, politikus és pszichológus mondott véleményt, mely tagadhatatlanul formálta a nyilvánosság hozzáállását a könyvhöz. A könyv és a körülötte zajló médiavisszhang közvetve kapcsolódik ahhoz az elmúlt években egyre hangsúlyosabbá váló politikai és társadalmi diskurzushoz, ami a fiatalok, főként a gyerekek „LMBT+ propagandával” szembeni védelmét állítja középpontba. Ugyanakkor a laikus véleményekről kevesebbet tudunk, ezért elemzésünkben arra voltunk kíváncsiak, hogy mik az átlagos internetfelhasználók gondolatai és véleményei a mesekönyvvel és annak vélt vagy valós hatásával kapcsolatban. Hogyan látták ők a könyvet és a botrányt, valóban veszélyesnek tartják-e a mesekönyvet? Ahhoz, hogy ezt megtudjuk, topikelemzést végeztünk a mesekönyvvel kapcsolatos hírekre érkezett hozzászólásokon, hogy megismerjük a legjelentősebb véleménymintázatokat.

Kulcsszavak: Meseország mindenkié, hozzászólás, vélemény, előítélet, topikelemzés

“ONCE UPON A TIME...”

Comments and opinions about the book „A Fairytale for Everyone”

#### ABSTRACT

In September 2020, the book „A Fairytale for Everyone” published by the Labrisz Lesbian Association, or more precisely, ruining the book by shredding, created a significant media response. Several public figures, politicians and psychologists gave their opinions on the storybook, which undeniably shaped the public’s attitude towards the publication. The book and the media coverage are indirectly related to the political and social discourse that has become increasingly prominent in recent years, which focuses on the protection of youth, especially children, against „LGBT+ propaganda”. At the same time, we know less about lay opinions, therefore in our analysis we were interested in what the thoughts and opinions of ordinary internet users are about the storybook and its alleged or real effects. How did they see the book and the scandal? Do they really consider that the storybook is dangerous for young people? In order to find this out, we performed a topic analysis of readers’ comments on news related to the storybook in order to learn about the most significant opinion-patterns.

**Keywords:** A Fairytale for Everyone, comment, opinion, prejudice, topic analysis

1 ELTE TáTK Szociológia Doktori Iskola.

2 ELTE TáTK Szociológia BA.

„EGYSZER VOLT, HOL NEM VOLT...”

KOMMENTEK ÉS VÉLEMÉNYEK A MESEORSZÁG MINDENKIÉ CÍMŰ MESEKÖNYVRŐL<sup>3</sup>

BEVEZETÉS

A Labrisz Leszbikus Egyesület gondozásában 2020 őszén megjelent a Meseország mindenkié című mesekönyv, mely publikálása után nagy visszhangot keltett a médiában. A Mandinernek adott interjújában 2022 nyarán Répássy Róbert, az Igazságügyi Minisztérium parlamenti államtitkára részletesen beszélt azokról a jogszabály-változtatásokról, melyek tovább erősítenek a szülők jogait, megvédve a gyerekeket az „LMBT+<sup>4</sup> propagandától (Baranya 2022). A kézirat leadásáig ugyan számottevő változás nem történt a magyar törvénykezésben, az azt megelőző időszakban a kormány nagy hangsúlyt fektetett a gyerekek védelmére, jelesül az LMBT+ propagandaként fémjelzett mozgalmi céloktól való távoltartásukra. Egy olyan társadalomban, ahol a család szentsége és a gyermekek védelme hosszú ideje meghatározó eleme a politikai diskurzusnak, egy kisebbségek felé érzékenyítő mesekönyv óvodai és iskolai felhasználása komoly kérdéseket vethet fel.

A mesekönyv körüli botrányt e tanulmány szerzői kiválóan elemezhető esetnek tekintik, hiszen a könyvet övező diskurzusban fontos szerepet játszott az LMBT+ emberek vélt vagy valós hatása egy könyvön keresztül a gyerekek „egészséges fejlődésére”. A későbbi, úgynevezett pedofilelles törvény<sup>5</sup> tartalmi szempontjai visszavezethetők azokra a mesekönyv körüli visszhangokra, véleményekre, mely a mesekönyv kiadását egy álcázott pedofil támadásnak tekintik, egyúttal sürgetik az LMBT+ emberek gyerekektől történő távoltartását, valamint az öncélú szexualitás ábrázolásának büntethetőségét. A hivatkozott törvény, valamint a 2022-es, a médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról szóló 2010. évi CLXXXV. törvény módosítása,<sup>6</sup> illetve a 2022-es parlamenti választásokkor lekérdezett nemzeti konzultáció kérdései<sup>7</sup> látszólag azt a célt kívánták elérni, hogy a kormányzat antigender és anti-LMBT+ diskurzusát széles körben elterjesszék, és növeljék az ellentétet a kisebbség és a többség között, melyet tovább mélyített a pedoffliával való összemosás. Az ellenségkép megszilárdítása, a homofób és transzfób megnyilvánulások nem csupán normalizálhatják a gyűlöletbeszédet a kisebbségi csoportokkal szemben, de legitimálják a verbális és fizikai erőszakot, melynek veszélyére a kisebbség tagjai is azóta nem egyszer felhívták a figyelmet.

Bár a politikai és kormányzati diskurzusban a mesekönyv mint gyerekeket megrontó, pedofil eszköz jelenik meg, azt nem tudjuk, hogy a társadalom mit gondolt a mesekönyvről, és hogy valóban egy gyermekeket

3 Ezúton szeretnénk hálásan megköszönni az anonim bírálók segítségét, tanácsait és módszertani kritikáit, valamint a lektoráló javaslatait.

4 A főszövegben mi következetesen az ‘LMBT+’ betűszóval hivatkozunk a szexuális kisebbségi csoportokra. Az ettől eltérő betűszó szó szerinti hivatkozásokban, illetve a kommentekben történő idézés során történik.

5 Forrás: Magyar Közlöny 2021. évi 118. szám 4942. oldal. [Letöltve: 2023-05-05]

6 Forrás: Magyar Közlöny 2021. évi 118. szám 4945. oldal. [Letöltve: 2023-05-05]

7 A népszavazás kérdései és összesített eredményei itt olvashatók: <https://vtr.valasztas.hu/nepszavazas2022> [Letöltve: 2022-11-09].

megrontó, pedofil propagandaeszköznek tekintik-e azt. A Századvég (2020) ugyan közzétette kutatási eredményeit a témában, melynek fókuszában azonban nem a mesekönyv, hanem a szexuális és nemi felvilágosítás, azok hatása, valamint az LGBT+ érzékenyítés állt, ami ilyen formában egysíkúan, egyben torzítottan közvetíti a könyv létrejöttének célját. Vizsgálatunkban visszamentünk az események elejére, azt igyekeztünk felmérni, hogy a Meseország mindenkié című meseantológiáról a nyilvánosságból kiolvasható vélemények valóban beleilleszkednek-e a fent leírt kormányzati diskurzusba. Egyszerűbben: a mesekönyvről szóló hírekhez való hozzászólásokat vizsgáltuk abból a célból, hogy megismerjük az internethasználók véleményét.

Tanulmányunkban először bemutatjuk a botrány részleteit, hivatkozásként felhasználva azokat a cikkeket, melyekhez a korpuszba került kommentek is érkeztek. Felvázoljuk a magyar társadalom LGBT+ személyekkel, valamint a velük szembeni előítéletekkel foglalkozó kutatási eredményeket, valamint röviden bemutatjuk a hozzászóláselemzés társadalomtudományos relevanciáját. Ezután interpretáljuk a topikanalízisből származó eredményeinket.

### EGY BOTRÁNY RÉSZLETEI

A Labrisz Leszbikus Egyesület kiadásában megjelent, Nagy Boldizsár szerkesztette<sup>8</sup> *Meseország mindenkié* könyvet 2020. szeptember 20-án publikálták. A kiadó egy évvel korábban, 2019 őszén indított pályázatot,<sup>9</sup> melyre olyan meséket, mese-átdolgozásokat vártak, amelyek valamilyen kisebbségi csoportot, így romát, LGBT+ személyt, fogyatékkal élőket stb. állítanak a mese középpontjába. A kötet létrejöttének célja az előszóban írtak alapján, hogy rávilágítson a világra, s így a mesék sokszínűségére,<sup>10</sup> ezáltal az olvasók megismerhetik ezeket a csoportokat, egyúttal toleranciát tanulhatnak velük szemben. Emellett a kisebbségekhez tartozó gyerekek azonosulni tudnak a mesékben szereplő hősökkel, azok problémáival, helyzetével. Az EJHA a mesekönyvhöz foglalkozásterveket készített pedagógusoknak, megkönnyítendő a mesék feldolgozását az órai foglalkozásokon (Botzheim et al., 2020).

Annak ellenére, hogy a mesék töredéke szól az LGBT+ kisebbségről (leszbikusról, melegről, transzneműről, aszexuálisról), a kötet heves támadások célpontja lett, mely támadások indikátora az LGBT+ propaganda-ként felcímkezett mozgalmi érdek, azaz a szexuális kisebbségekkel kapcsolatos érzékenyítő diskurzusok terjesztése a gyerekek felé; pontosabban ennek a szemléletnek a tematizálása a közbeszédben és a politikában. A megjelenést követő egy hónapban több olyan megmozdulás, tiltakozás, sajtótájékoztató és interjú készült, melyek a könyv hasznosságát vagy károságát helyezték előtérbe. Ezen médiamegjelenések leginkább azt a kérdést járták körül, hogy a könyvben szereplő mesék valójában hogyan hatnak a 3–6 évesekre, egyáltalán van-e rájuk számottevő hatása, s ha igen, szükség mutatkozik-e arra, hogy a könyvet eltiltsák a gyerekektől vagy módosítsák a könyv korhatárra vonatkozó iránymutatását.

A leghangosabb és legellentmondásosabb médiavisszhangot Dúró Dóra, a Mi Hazánk Mozgalom elnökhelyettesének szeptember 25-i sajtótájékoztatója váltotta ki. Dúró a *Meseország mindenkié* könyvet

8 A könyv felelős szerkesztője Nagy Boldizsár, akit szerkesztőként hivatkoznak a könyv kereskedelmi forgalmazásában. Mind itt, mind a hivatkozásjegyzékben mint felelős szerkesztőre hivatkozunk rá mi is, mindazonáltal megjegyzendő, hogy a könyv megalkotásában több személy is részt vett.

9 Elérhető: <https://palyazatok.org/mesei-rok-jelentkezeset-varjak-a-meseorszag-mindenkie-projekthez/> [Letöltve: 2021-07-20].

10 A kötet alapötlete Kövesi Györgyié, a Labrisz Leszbikus Egyesület munkatársáé és az Emberi Jogi Nevelők Hálózatának (EJHA) tagjáé volt, a projekt vezetője Rédei Dorottya, a Labrisz ügyvivője, az olvasószervező Borgos Anna, a pedagógiai szakértő pedig Lőrincz Noémi volt. A mesékhez Bölecz Lilla készített illusztrációkat.

a homoszexualitás propagálásának ítélte, mely szerinte „*támadás a magyar kultúra ellen*”, ezt követően egy iratmegsemmisítővel ledarálta a könyv néhány oldalát, szimbolizálva ezzel saját és mozgalmának politikai, kulturális és erkölcsi véleményét, miszerint a kiadvány káros a gyerekekre nézve, deviáns szexuális magatartásokat tüntet fel normálisként, ezzel érzékenyítve őket. Az elnökhelyettes egy interjújában azzal a javaslattal élt, hogy az ilyen kiadványok esetében a kiadónak fel kell tüntetnie egy ismertetést a kötet tartalmára vonatkozóan, informálva ezzel a „*gyanútlan*” vásárlókat. Ugyanezen interjújában kifejtette azon véleményét is, miszerint a kiadvánnyal a mozgalom a homoszexualitásra akarja ránevelni a gyerekeket. Mindazonáltal a kötetben található más, nem LMBT+ tartalommal keveset foglalkozott, a könyv egészét „a homoszexuális propaganda” kiadványának tekintette.<sup>11</sup> Hasonló véleményen volt később Gulyás Gergely miniszterelnökség vezető miniszter is, aki kifejtette, hogy azokban az óvodai intézményekben, ahol foglalkoznak a mesével, vizsgálni szükséges a kiskorúak veszélyeztetésének lehetőségét.

A darálás a könyv életútját tekintve két aspektusból volt lényeges: 1) a médiavisszhangokat és a közvéleményt jelentős mértékben formálta maga a darálás, a könyv „elpusztítása”, az esetet több médium több oldalról igyekezett körbejárni, értelmezni, diskurzust folytatni a cselekedet kapcsán felmerülő kérdésekben, 2) a sajtótájékoztatón történtek és mondottak hatására megsokszorozódott az igény a mesekönyv iránt, a második kiadást közel tízszer akkora példányszámban nyomtatták ki, mint az elsőt.

A Kossuth Rádió 2020. október 4-én interjút készített Orbán Viktor miniszterelnökkel. Az aktuális nemzetközi, politikai kérdések és történések, valamint az akkoriban a vírussal kapcsolatos szabályozások mellett a műsorvezető a miniszterelnök véleményét kérte a mesekönyvvel kapcsolatban. Orbán a következőképpen foglalta össze a meglátását: „*Magyarország a homoszexualitás tekintetében egy toleráns, türelmes ország, de van egy vörös vonal, amit nem lehet átlépni, és én ebben összegzem a véleményemet: hagyják békén a gyerekeinket!*”<sup>12</sup> Mind a mesekönyvre, mind a miniszterelnök szavaira reagálva, október 6-án megjelentek azok a hírek, melyek bizonyos, így például a Pagony könyvesbolt üzleteire kitett plakátokról tudósítottak. A kihelyezett szövegek arról tájékoztatták a betévedt vásárlókat, hogy az üzletben a gyerekekre veszélyes tartalmú könyveket árusítanak (Kocsis G. 2020).

A témában, azaz hogy a mesék valóban hatással vannak-e bármilyen módon a gyerekekre, azok fejlődésére és/vagy viselkedésére, több, a területen jártas óvodapedagógust, pszichológust, meseterapeutát kérdeztek meg. Közülük Bagdy Emőke klinikai szakpszichológus véleménye (Molnár, 2020) gerjesztett a könyvdaráláshoz hasonlóan nagy médiavisszhangot. Bagdy szakvéleménye szerint a gyerekek 3–5 éves korban kapják meg azokat a kulcsingereket, melyek hozzásegítik őket ahhoz, hogy biológiai nemükkel tudjanak azonosulni. Az ilyenkor kapott nemi minták a későbbiekben jelentősen befolyásolják viselkedésüket és hozzáállásukat a nemükhöz. Az ilyen korban történő érzékenyítés emiatt rendkívül káros a gyerekek számára. A mesékben lévő üzeneteket a gyerekek még kritika nélkül fogadják, mivel nem fejlődött ki a kritikai érzékük, valamint nincs megfelelő viszonyítási alapjuk. Ebből következően azokat a mintákat, melyeket a gyermek a mesékben tapasztal, elfogadhatónak, normálisnak tételezi, miközben azok, jelen könyv esetében Bagdy szerint devianciák (Elek 2020).

<sup>11</sup> A sajtótájékoztató videóanyagát a Youtube videómegosztó portál két nappal ezután törölte, mivel „megsértette a[z] [...] Általános Szerződési Feltételeket. Lásd: Szalai, 2020b.

<sup>12</sup> Elérhető: <https://2015-2019.kormany.hu/hu/a-miniszterelnok/beszedekek-publikaciok-interjuk/orban-viktor-a-kossuth-radio-vasarnapi-ujsg-cimu-musoraban> [Letöltve: 2021-11-21]

Bagdy véleményére nem csak a média, de maga a pszichológiai szakma több képviselője is reagált. Utóbbiak egy állásfoglalást adtak ki, melyben az aláírók „elhatárolódnak” Bagdy Emőke, valamint minden olyan pszichológus véleményétől és nyilatkozatától, amelyek szakmaiatlan, a tudomány mai álláspontjától eltérő állításokat tartalmaznak. A petíció szövege szerint a mesék, s így a Meseország mindenkié kötetben olvasható történetek nincsenek rossz hatással a gyerekekre, főként nem olyan formában, ahogy Bagdy prezentálta. Ugyanakkor maguk is fontosnak tartják, hogy a témával, valamint az érzékenyítéssel körültekintően kell bánni, különös tekintettel kell lenni a szakmaiságra és a pontosságra. A petíció szövege mindemellett hangsúlyozza, hogy a könyv semmilyen formában nem lehet kötelező, így a szülők feladata eldönteni mikor és hogyan foglalkoznak a kérdéssel (Benke 2020). A petíciót több mint ezer pszichológus, pszichiáter és terapeuta írta alá. Bagdy ennek ellenére továbbra is fenntartotta a véleményét.

Bagdy Emőke megszólalása után a Meseország mindenkié körüli médiavisszhang elült, az orgánumok a hónap fennmaradt részében különböző aspektusokból igyekeztek körüljárni a könyv körüli eseményeket. A mesekönyv ezt követően egyre ritkábban jelent meg a magyar hírportálok cikkei közt. Januárban a kiadó videósorozatot indított, melyben ismert színészek olvasnak fel egy-egy mesét a könyvből.<sup>13</sup> Az elemzés ezen részének megírásáig (2023 első fele) a Meseország mindenkié könyvvel kapcsolatos hírek a mesekönyv nemzetközi sikeréről számolnak be. Folyamatban van a könyv több nyelvre történő lefordítása (Ághassi 2022), valamint egy angol könyvkiadó, a *Harper Collins* vette meg a Labrisztól a mesekönyv jogait (Koller 2021).

### Előítéletek

Annak ellenére, hogy elemzésünk fókuszában a mesekönyv, valamint az azzal kapcsolatos vélemények állnak, érdemesnek tartjuk szót ejteni a homoszexualitás megítélésével kapcsolatos recens kutatási eredményekről. Bár vizsgálatunk nem terjedhet ki arra, hogy a könyv milyen hatással volt – ha volt – a jelenlegi társadalmi elfogadás mértékére, az mindenképp számottevő relevanciával bír, hogy milyen társadalmi környezetben jelent meg és váltott ki visszhangot a kötet.

A kormány politikai narratívája az elmúlt 10 évben fokozatosan, majd 2017-től hangsúlyosan gender- és LGBT+-ellenes, mely ugyanakkor nem egyedülálló Magyarországon hasonló narratíva fedezhető fel a lengyel, a török és az orosz politikában is (Sükösd 2022, Kováts 2022). A kormánypárti, valamint szélsőjobboldali diskurzusban a gender és az LGBT+ egy káros, értelmetlen, a nyugati társadalmak megkérdőjelezhető értékeket közvetít, mely nem illeszthető a hazai keresztény-konzervatív értékek közé annak normasértő és szélsőséges keretei miatt, egyben felbomlasztja azokat a klasszikus, konzervatív családi értékeket, melyeket a magyar társadalom és a kormány preferál. Az LGBT+-jogok biztosítása az európai értékek egyik meghatározó eleme, ami egyben lehetőséget kínál a kormány és a szélsőjobboldali mozgalmak számára, hogy a társadalom felé egy explicit meghatározható ellenségképet alakítson ki. Ebben az esetben az ellenség tehát a „genderőrület”, az LGBT+ emberek, ezzel együtt pedig az EU, akik ránk akarják erőltetni ezeket az értékeket, ami a regnáló kormány által képviselt nemzeti értékekkel nem összeegyeztethető (Kováts 2022). Orbán Viktor felszólalásaiban ezen konzervatív értékeket hirdető narratíva az utóbbi években a csoportok közötti világos viszonyok bemutatásában, a „mi” és az „ők” közti kapcsolatok és konfliktusok felfestésében és tekintélyelvű politika eszközeinek felhasználásában érhető tetten. A másság- és ellenségteremtés retorikája ismert, de ezzel együtt nem egyedi retorika. A magyar társadalom mindenkori védelme áll a miniszterelnök kommunikációjának középpontjában; a társadalmat meg kell védeni az EU-tól, a háborútól, az LGBT+ propagandá-

<sup>13</sup> A videók elérhetőek a Labrisz Leszbikus Egyesület Youtube oldalán.

tól, a „genderőrülettől”, nemzeti konzultációk és alkotmánymódosítások segítségével. Barát Erzsébet (2021) részletesen ír a félelem diskurzusaként kiépített politikáról, mely egyfajta krízisként értelmezi a támadásként felfogott mozgalmat, retorikájában a magyar emberek védelme áll a támadásokkal szemben. A kijelölt ellenséget – a „genderőrülteket” és az „LMBTQ+ propagandistákat” – a politikai hatalom jogi eszközökkel igyekszik kordában tartani, ezzel együtt hatalmát és tekintélyét erősíteni a többség számára. A fenti eszközök, a korábban felsorolt törvénymódosítások, a genderszakok bezáratása vagy a CEU ellehetetlenítése és az Isztambuli Egyezmény aláírásának visszautasítása is a genderről vallott szélsőséges véleményekre vezethető vissza. A kormány és a szélsőjobboldali retorika további eszközeként megfigyelhető a „tisza ész” retorikája, ami a normalitás ellenségeként festi fel mindazokat az ideológiákat, melyeket a nyugat, de legfőképp a genderlobbi képvisel, ezzel ők a társadalom „szimbolikus ragasztóját” akarnák felszárítani (Pető 2018). Tettének okaként a genderideológia „valódi céljait” nevezi meg, mely véleményük szerint valójában a meglellobbi része, ami félreneveli a fiatalokat, és teljes mértékben ellentmond a kiépített keresztény-fundamentalista politikának, ami a család és a nemzet szentségét hirdeti (Barát 2021).

Szemléletes ugyanakkor, hogy ehhez a retorikához hogyan kapcsolódik a társadalomban a homoszexualitás elfogadásának mértéke az elmúlt évekből. A 2022-es magyarországi értékutatás a társadalomban hasonló arányú elfogadottságról és elutasítottságról számol be azzal kapcsolatban, hogy hogyan viszonyulnának ahhoz, ha valamelyik családtagjuk meleg lenne (48 és 47%). Kiemelték, hogy az ellenzéki és a párt nélküli szavazók, a nők, a megyeszékhelyen és a fővárosban élők, a fiatalabb korosztályhoz tartozók és a magasabb iskolai végzettségűek mutatkoztak elfogadóbbnak a kérdésben. A szerzők meglátása szerint az elmúlt években nem változott számottevően a meleg megítélése a kormányzati diskurzus és a törvénymódosítások hatására sem (Bíró-Nagy–Szászi–Varga 2022), viszont ez egyszersmind azt is jelenti, hogy az elutasító többség álláspontja sem változott az elmúlt időszakban. Emellett a nemzetközi ESS felmérések azt mutatják, hogy hazánk Oroszországgal, Litvániával, Észak-Macedóniával és Szerbiával együtt az egyik legelutasítóbb a melegekkel és leszbikusokkal szemben (Takács–Swart 2021).

A fiatalabb korosztály általi elfogadás mértékét valamelyest árnyalja a Magyar Ifjúság Kutatás, mely egy 2020-as helyzetképet mutat be, kifejezetten a 15–29 évesek körében. A Bogardus-skála tanulmányai alapján a homoszexuálisokat a válaszadók 7%-a fogadná családja tagjai körébe (ennél elfogadóbbak a románok, a szlovákok, a zsidók, a romák és határon túli magyarok irányában voltak), legfeljebb lakótársnak a válaszadók 5%-a fogadná el a homoszexuálisokat (itt csak a zsidók és a határon túli magyarok kaptak kedvezőbb elbírálást), legfeljebb munkatársnak 19%-uk jelölte őket (ennél jobb értéket más csoport nem kapott). A válaszadók 12%-a nyilatkozta azt, hogy az országba se engedné be a homoszexuálisokat (míg a többi vizsgált társadalmi csoport esetében ez az érték 13 és 33% között volt), a listán szereplő csoportok közül őket túrik meg inkább az országban. Az európai értékek elfogadása esetében az tapasztalható, hogy a szociodemográfiai változók nem befolyásolják számottevően a szexuális másság elfogadását – a kérdőívben „a másság elfogadása” címkével látták el –, jelentősebben a diplomával rendelkező és nem rendelkező kitöltők értékelték különbözőképpen ezt a kérdést (előbbi 3,7, utóbbi 3,4-es átlaggal) (Fazekas–Hamarics 2022).

A 90-es évek elejétől több olyan kutatás is készült, melyek a homoszexualitással kapcsolatos nézeteket modellek segítségével igyekeztek leírni és vizsgálni, mely modellek valójában fenti nézetrendszeret igyekeztek megragadni. Ezek: magánügy [a négy fal közé való, nem az utcára], bűn [Isten/állam ellen elkövetett bűncselekmény, büntetni szükséges], deviancia [normasértés], betegség [biológiai betegség/beteges hajlam], emberi jog [támogató, mindenkinek joga van szeretni és érvényesülni a társadalomban bármilyen szexuális

orientációtól vagy nemi identitástól függetlenül, és olyan szexuális kapcsolatot létesíteni, amely kölcsönös beleegyezésen alapul]. Az öt megközelítést először a Haynal Imre Egészségtudományi Egyetem Orvosi Népegészségtani Intézete mérte 1991-ben (Tóth 1997), ahol a válaszok kezelésére három dimenziót használtak: intervenciók kontinuum (a válaszadó társadalmi problémának véli a homoszexualitás vagy magánügynek), érzelmi-kognitív viszony (elfogadás, tűrés, elutasítás), valamint a történeti-társadalmi megítélés (itt szerepelt a fenti öt dimenzió. A válaszadók több mint egyharmada (34,9%) normától való eltérésnek tekintette a homoszexualitást, ennél valamelyest kevesebben (31,9%) a magánügy dimenziójával értettek egyet. Ezt követte a betegségértelmezés (23,1%), az emberi jogi megközelítés (8,1%) és csupán 1,5% tekintette bűnnek. Egy 2010-es kutatás tapasztalatai szerint a magyar lakosság a homoszexualitást inkább magánügynek tekint, ezt követi a normától való eltéréssel való egyetértés. A skála harmadik helyére a betegségmegközelítés került, ezt követte a támogató attitűdöt feltételező emberi jogi megközelítés, a legkevésbé elfogadott megközelítés pedig az Isten és a társadalom elleni bűn volt (Takács 2011). A modellek fontossága napjainkban is jelentős, mind a politikai, mind a civil diskurzusban – így a kommentek között is – találkozhatunk olyan álláspontokkal, melyek a homoszexualitást betegségként vagy magánügyként kezelik.

Érdekes itt még röviden kitekintenünk a családok érték-továbbadására, az előítéletek „eltanulására” és az ezzel kapcsolatos tudományos álláspontokra, mivel a kommentek jelentős részben pont ezeket kritizálják a mesekönyvvel kapcsolatban. Míg a családi környezetben az értékátadás hosszú távú folyamat, addig az óvodában és iskolában a szülő által nem várt és kevésbé kontrollálható rövid távú hatások érhetik a gyereket, és a szülőnek nem mindig van beleszólása a helyzetek intézményi kezelésébe (Borgulya-Rab 2011). A családban történő hosszú távú értékátadás esetében nem kell bonyolult dolgokra gondolni: ilyen például a hagyományos nemiszerep-közvetítések, a férfi-női, apa-anya szerepkép átadása, amit szinte tudatlanul, az együttélés és viszonymeghatározások által adnak át a szülők (Spéder 2011). A mesekönyv az elutasító politikai, szakmai és közéleti szereplők felszólalásaiban egy olyan eszközként jelenik meg, mely kiveszi a nevelés eszközeit a szülők kezéből. Ide vonatkozóan érdemes még megemlíteni azokat a szociálpszichológiai eredményeket, melyek a szülők és gyerekek közti értékátadást kifejezetten az előítélet-átadás oldaláról közelítik meg, és az előítéletek szülők által történő hol szignifikáns, hol elhanyagolható mértékét mutatják ki (Degner–Dalege 2013). Az ilyen hatásokat árnyékolja az otthoni kommunikáció nyitottsága, a szülők szóhasználata és maga az is, ha az előítéleteket, a rasszizmust vagy bármely csoporttal szembeni ellenséges attitűdöt a szülő tabuként kezel, és kerülik az otthoni kommunikáció során (Perry et al. 2020).

Wittmann Ildikó (2021) meglátása szerint a gyermekirodalom az utóbbi tíz évben jelentősen feszegette azokat a tabukat, melyeket a társadalom, a szülők igyekeznek távol tartani a gyerekektől. Ilyen tabuk az egy-szülőség, az árvaság, az alkoholizmus, a halál és maga a szexualitás is. Az ilyen tabutémák kereszttüzében a Meseország mindenkié egy extrém kilengés, hiszen olyan tabukkal szembesíti a kisgyerekeket, melyekre – a fentiekből kiindulva is – szükségszerű volt a heves társadalmi reakció. A tabukkal foglalkozó további szakirodalmak nem magával a tabuval, hanem a tabut legitimáló megszegéssel magyarázzák a hevesebb reakciókat, a dühöt és a kirekesztést. Ugyanis egy-egy témáról akkor derül ki, hogy tabu, mikor megszegték a rá vonatkozó tilalmakat, mikor beszélni kezdtek róla, mikor akaratlanul a mindennapok témájává vált (Wittmann 2021; Rajkó–A. Gergely 2016, 2018).

## A hozzászólások relevanciája

Szakirodalmi áttekintésünket a hozzászólások elemzésével kapcsolatos eddigi eredményekkel és tézisekkel folytatjuk, mivel úgy látjuk, a hozzászólás mint a társadalomtudományos kutatások tárgya hazánkban még kevésbé elterjedt, így érdemesnek látjuk hangsúlyt fektetni a tárgy értelmezésére, elemzési lehetőségeire és korlátaira.

A hozzászólás olyan szöveges, képi vagy mozgóképes tartalom, melynek segítségével a felhasználó legitim módon kifejezheti véleményét, meglátásait, gondolatait az oldallal, a poszttal, a szerzővel vagy a hivatkozással kapcsolatban. A hozzászólás ily módon információval szolgál az oldalnak, szerkesztőnek, szerzőnek, valamint a többi felhasználónak az adott felhasználóról, annak attitűdjéről, látásmódjáról és véleményéről valamely fent említett kontextusban. A hozzászólás topikokból épül fel, mely – csatlakozva itt Markova és szerzőtársai (2013) dialógusokról és gondolatokról alkotott konstruktivista téziséhez – mindazon dolgok, személyek, gondolatok, melyek egy téma kifejtése során megjelennek egy szituációban, és fenntartják a diskurzust hosszabb vagy rövidebb ideig. A hozzászólás – más szöveges formákhoz hasonlóan – sem egy topikból épül fel, a felhasználó véleményét alátámasztja, példákat hoz, kritizál, történeteket mesél, ellenpéldákat ír le stb.

A hozzászólás tágabb értelemben beilleszkedik egy társadalmi-kulturális-politikai kontextusba, melyben közvetíti a társadalom tagjának véleményét, ezáltal az egyén akarva-akaratlanul a téma diskurzusának szereplője lesz, vállalva meglátásait a diskurzus többi résztvevője, valamint a passzív olvasók előtt. Minde mellett, véleményének illetően nyilvános vállalásával formálja, avagy formálni kívánja digitális közösségének, az oldal követőinek és olvasóinak a nézőpontját. A hozzászólás része az önformálásnak (*self-formation*) is, az egyén részvételével saját magában is erősíti a véleményét és az online platformokon kiáll emellett, még amennyiben nem is saját gondolatait önti szavakba, hanem megerősíti saját diskurzusának szószólóit. Ilyesformán tehát az online önkép kialakításának is legalább annyira szerves része, mint az online tevékenységek egyéb formái, például a lájkolás, poszt írása és megosztása, kép feltöltése stb. Továbbá, minden ilyen tevékenység felfogható egy kommunikációs aktusként, függetlenül attól, hogy van-e direkt vagy indirekt közönsége, olvasója, mivel ezek a tevékenységek üzenetet közvetítenek a felhasználótól, mely üzenettel valamilyen hatást kívánnak elérni (Frobenius–Harper 2015). Ez a hatás sokszor megfigyelhetően megragad az aktív véleményformálás és a témába való beleszólás szintjén, ugyanakkor az sem ritka, hogy a felhasználó kommentjével vitát, ellenségeskedést kíván kiváltani. A trollokként ismert felhasználók azok, akik érzelmileg és egzisztenciálisan kihasználják a többi felhasználót azáltal, hogy gerjesztik egy témában az online hangulatot saját sarkalatos véleményük terjesztésével, mely sok esetben nem racionális érvelésen vagy a téma/jelenség értő értelmezésén alapul, hanem azzal a céllal készül, hogy a felhasználókat egymásnak ugrassza (Buckels et al. 2014).

A modern diskurzuselemzési paradigmák az attitűdkutatások esetében az előítéletek szituációfüggésére hívják fel a figyelmet azt hangsúlyozva, hogy ugyanaz az egyén azonos dologra vonatkozóan más szituációban másképp fogalmazza meg véleményét (Vicsek 2006, Potter 1998). Éppen ezért, a szóbeli vagy írott attitűdfelmérések, melyeket survey-kutatásokban alkalmaznak, nem mutatják a valódi attitűdöket, mivel az attitűdök – az irányzat tézisei szerint – nem függetleníthetők a szituációtól, amire vonatkoznak (Potter 1998, Potter–Wetherell 2004). Jelen kutatásra vonatkoztatva: a mesekönyvvel, valamint a szexuális kisebbségi csoportokkal kapcsolatos vélemények és előítéletek olyan szituációban ismerhetők meg leginkább, ahol az



egyén valamilyen viszonylagos kapcsolatot létesít az attitűd tárgyával – a cikkek tehát egyfajta *trigger*ként funkcionálnak, melyek előhívják a tárggyal kapcsolatos véleményeket.

A hazai online politikai véleménynyilvánítás vizsgálatának egyik jelentős kutatója, Bene Márton (2013) az online politikai kommunikációt és annak hatásait vizsgálva, az internet vitafórum-jellegét és a demokratikus véleményszabadsághoz való hozzájárulását vizsgálta. Meglátása szerint az internet azért sem működhet vitafórumként, mivel az online térben az emberek nem a másságot, hanem a hasonlóságot keresik, az anonimitásból származó szabadság felelőtlenységhez vezet, ami aláássa a kölcsönös megértést. „*Sokak tapasztalata tehát, hogy a társalgás minősége ellehetetleníti a demokratikus potenciál érvényesülését*” (Bene 2013:43). Bene hozzáteszi, hogy nem mindenki látja ilyen borúsan a helyzetet, meglátása szerint nem az online politikai kommunikációk fogják megmenteni a nyugati demokráciát. Bene a kutatásában az egyénre, az egyéni társalgásra helyezte a hangsúlyt, eszköze azonban nem a kommentek elemzése, hanem kérdőíves adatfelvétel volt, mely lehetőséget adott a szokások és a motivációk mérésére. Az aktív online hozzászólók véleményvezéreként igyekeznek részt venni a politikai társalgásban, a hozzászólásokat egyfajta eszközként látták abban, hogy véleményüket alátámasszák, érveket és ellenérveket gyűjtsenek. A kutatás további érdekes adaléka a hozzászólók azon csoportja, akik véleményükkel egyedül vannak az offline környezetükben, ezért online keresik a véleményükben osztozók társaságát (Bene 2013).

A mesekönyvvel kapcsolatos hírek, mint *triggerek* tehát széleskörű nyilvánosságot tudtak megszólítani, s bár ezen nyilvánosság demográfiai és szociológiai sajátosságaival kevésbé vagyunk tisztában, a téma iránt érdeklődők véleménye segíthet jobban megismerni azokat a mélyebb gondolatokat, melyek a korábbi survey-mérésekből tapasztalt elfogadó vagy elutasító attitűdöt feltételezik. A *triggerek* bizonyos összefüggésben hívják elő a véleményeket, így nem tisztán a támogató/elutasító attitűdök azonosíthatók be. Az internet-használók attitűdjét differenciálja a témában megszólaló politikai, szakmai és közéleti emberek véleménye, a felhasználó saját nevelési stratégiája, a tágabb társadalmi reflexiók, valamint saját elfogadása vagy homofóbiája, amit megjelenít a kommentben. Ezeket igyekeztünk mi is figyelembe venni a topikok értelmezése során.

## KORPUSZ ÉS MÓDSZER

A hozzászólásokat tartalmazó szövegtörzset a *SentiOne*<sup>14</sup> nevű *social listening* platform segítségével hoztuk létre.<sup>15</sup> A keresőszó a „Meseország mindenkié” volt. A választott források weboldalak, azon belül kifejezetten hírportálok,<sup>16</sup> a blogokat és a regionális vagy tematikus portálokat (így például a könyves webáruházakat) kivettük a korpuszból. Az automatizált keresés során nem állítottunk be egyéb, portálokra irányuló paramétereket, mivel az volt a célunk, hogy a lehető legtöbb elérhető hozzászólás kerüljön be a korpuszba.

A keresést a 2020.09.21. (a könyv megjelenésének másnapja, ekkor kezdtek cikkezni a témában) és a 2020.10.31. (hipotetikus időpont, a médiabotrányok ezen időpontig javarészt elültek) időszakra vonatkozóan végeztük. Az ömlesztett korpuszt átolvastuk és értelmeztük, majd kivettünk minden olyan hozzászólást, mely nem tartalmazott véleményt a mesekönyvvel kapcsolatban. Az így létrejött korpusz 2431 hozzászólást tartalmaz.<sup>17</sup>

A tisztítás második fázisában – mivel a hozzászólások legtöbbszörében tapasztaltunk nyelvtani hibákat, elírásokat, valamint nem is minden hozzászólás tartalmazott érdemi információt a számunkra – szükség mutatkozott a megmaradt szövegek javítására és redukálására (elírások, ékezetek, nyelvtani hibák javítása, speciális karakterek és linkek kivétele stb.), melyek nehezítenék az elemzést.

A tisztítás harmadik fázisában, immáron Python kódolás segítségével készítettük fel az adatbázist az elemzésre (*prepossessing*). A tisztítás ezen fázisában a szavak szótövesítésére került sor (lemmatizálás), kikerültek a korpuszból a jelentés nélküli szavak és kifejezések, így a névelők, igekötők, határozószavak (stopszavazás), valamint a speciális karakterek és írásjelek. Végezetül a korpuszban található összes, immáron tisztított token egy listába került, mely lista minden egyes eleme a korpuszban megtalálható egyéni kommenteket jelöli. Ezen a listán végeztünk topikanalízist, mely a kommentek közt azonosítható leggyakoribb, egymástól megkülönböztethető topikokat mutatja meg. A hozzászólásokon nem végeztünk további – így például a hosszra vonatkozó – szűrést, mivel úgy gondoljuk, minden megjelenő vélemény (így a két-három szavas komment is) releváns lehet a számunkra. Az így létrejött korpuszon végeztük a topikelemzést a Gensim csomag segítségével. Ennek az LDA modellnek az alapja olyan topikok generálása, melyek függetlenek egymástól; a modell nem képes a topikok közötti kapcsolatok reprezentálására (lásd: Muchene–Safari 2021, Alghamdi–Alfalqi 2015).

A topikanalízis működési elve nagyban hasonlít a klaszterelemzéséhez. A módszernek a célja a szövegek

<sup>14</sup> Lásd: [sentione.com](https://sentione.com).

<sup>15</sup> A *SentiOne* egy intelligens szövegértelmezésre és tartalomelemzésre alkalmas online platform, mely a megadott paraméterek mentén megszerzi és rendszerezi az online nyilvános adatokat. Az igénybevétel során, a megadott kulcsszavak és források beállítását követően a program *sentiment* elemzést és emócióelemzést végez a létrejött adatbázison, valamint további analízist készít forrástól és kulcsszótól függően. A *SentiOne* bizonyos keresések és szövegek esetében rendkívül hasznos, kiváltképp az érzelmi kontextusok felmérésében, ugyanakkor jelen elemzésben nem a hozzászólások érzelmi töltetét kívánjuk elemezni. Ezért a programot csak az adatok kinyerésére használtuk, a korpuszon történő további elemzést Python (Verzió: 3.9) kóddal végeztük.

<sup>16</sup> Az eredeti tervek szerint az elemzéshez Facebook hozzászólásokat használtunk volna fel, viszont az adatokhoz való hozzáférést a Facebook szűkítette, ezért a *SentiOne* nem tudta megjeleníteni a hat hónapnál régebbi hozzászólásokat. Az elemzés kezdéig ez a problémát nem sikerült orvosolni.

<sup>17</sup> A korpuszból kikerült hozzászólásokat a következőképp csoportosíthatjuk: 1) nem tartalmaztak szöveges információt (pl.: emótionok, gifek, képek stb.), 2) csak egy másik felhasználót jelöltek meg benne, 3) ugyanazon hozzászólás egynél többször szerepelt a szövegtörzsben ugyanazon felhasználónévvel, 4) nem a mesekönyvre vagy a kisebbségre reagált, hanem egy másik hírre, jelenségre, 5) nem a mesekönyvre vagy a kisebbségre reagált, hanem a cikk szerzőjére, szereplőjére, 6) a hozzászólás egy másik felhasználó véleményére vagy személyére reagált.

belső, gyakran látens tartalmának feltárása. A topikanalízis arra a hipotézisre épül, hogy minden dokumentum véges számú topikból épül fel, mely topikok az őket felépítő szavak gyakoriságeloszlásának függvényei (Németh–Katona–Kmetty 2020, Katona–Sík–Németh 2021). Három topikmodellt néztünk meg (Függelék F1. táblázat), a meghatározható topikok esetében több lehetséges topikszámra is lefuttattuk a modellt.<sup>18</sup> Az értelmezés során figyelembe vettük a koherenciahányadost és a *saliency* értékeket – informativitási értéket is, amely a kifejezés gyakoriságának és a topik megkülönböztetési képességének szorzataként definiálhatunk, és azt mutatja meg, hogy egy-egy szó mennyire jellemzi az adott topikot egy másik szóhoz képest<sup>19</sup> (Katona–Kmetty–Németh 2020:75, Chuang–Manning–Heer 2012).

Az elemzés első fázisában a Gensim csomag segítségével meghatároztuk a legdominánsabb topikokat, majd az egyes kommentek értő olvasása, valamint a kontribúciós százalék (*Percent Contribution*) figyelembevételével vizsgáltuk meg, hogy milyen mértékben fedik a topikok elemzésünk tárgyát (Knapp–Bartha–Barna 2021). A módszert több topikszám esetén is végigcsináltuk, ezzel növelve annak az esélyét, hogy a legrelevánsabb topikokat tudjuk bemutatni (Máté et al. 2021).

## EREDMÉNYEK

A hozzászólások elemzésekor nem hagyhatjuk figyelmen kívül a híreket és a portálokat, melyekre/melyeken a hozzászólások íródtak. A Függelék F2. táblázat mutatja a hírportálok, a cikkek és a hozzászólások számának összesítését. Feltűnő aránytalanság fedezhető fel, ami annak köszönhető, hogy a korpuszba került hírportálok nem közöltek arányosan cikket minden, a mesekönyvvel kapcsolatos hírről, valamint több cikkhez elenyésző vagy nulla hozzászólás érkezett. Látható, hogy a *HVG* közölte a legtöbb cikket és értekezést a témában,<sup>20</sup> a portál korpuszba került cikkeit olvasva ennek magyarázatát abban látjuk, hogy minden érdemi információt megosztottak a könyvvel kapcsolatban, valamint hangsúlyt fektettek a szakmai és politikai kérdések megvitatására értekező cikkek keretében. Őket követi sorrendben a *kuruc.info* és a *Mandiner*. A hozzászólások számát látva szintén ezeken az oldalakon találtunk nagyobb aktivitást a cikkek alatt, a *HVG* magasan kiemelkedik a hozzászólók tekintetében, arányait tekintve pedig ugyancsak a fent említett két portálon figyelhetünk meg nagyobb aktivitást. Továbbá, a nem kormánypárti, jellemzően baloldali liberális besorolású hírportálok, így a *HVG*, a *444.hu* és a *Magyar Narancs* foglalkozott leginkább a mesekönyvvel, míg a kormányközeli *Pesti Srácokról* és *Vadhajtásokról* kevés cikk, és arányaiban kevesebb hozzászólás is került a korpuszba a tisztítást követően.

Tartalmi szempontból további szót érdemel, hogy a *Pesti Srácok*on és a *kuruc.info*-n megjelenő cikkek a híradáson kívül erős véleménynyilvánításnak is tekinthetők, mivel szóhasználatukban a könyvvel és a szexuális kisebbségi csoportokkal szemben dehonesztáló és pejoratív kifejezésekkel éltek.

18 Ugyanakkor, mint azt korábban jeleztük, az itt kapott eredmények a lexikai szinten értelmezhető hozzászólások modelljei, a nehezebben értelmezhető, mögöttes tartalmak, a humor vagy az ironia által közvetített információk ebből az elemzésből szükségszerűen kivesznek, azok interpretálásához további módszerek bevonására van szükség.

19 5–15 topikszám közt mozogtunk, de azt tapasztaltuk, hogy mindhárom modell esetében többszöri lefuttatást követően jelentősen csökkentek a koherenciaértékek és az informativitási értékek, valamint bizonyos topikok feltűnő és erőteljes dominanciát mutattak (egyes topikok felölelték a kommentek közel 90%-át, míg más topikokhoz nem sorolt a modell egy kommentet sem).

20 Ezen számbeli aránytalanságot kutatási kérdéseink fényében nem tartjuk problémásnak, mert bár a portálok fontos tényezői lehetnek az egyes mintázatok megjelenésének, mi mégis azon voltunk, hogy a lehető legtöbb hozzászólás – s így feltűnő és gyakori vélemény – bekerüljön a korpuszba hírportáltól függetlenül. Azaz: nem az egyes hírportálok követőiről szeretnénk valamit megállapítani, hanem a létező véleményeket megismerni.

Ha a dátum szerinti eloszlást nézzük (Függelék F1. ábra), a hozzászólások legnagyobb számban október 8-án érkeztek, mely napnak meghatározó híre volt a mesekönyv betiltása Csepelen, valamint Gulyás Gergely sajtónyilatkozata a kiskorúak veszélyeztetéséről (összesen 12 cikk). Az ezen a napon megjelent, a témával foglalkozó hírek összesen 510 hozzászólást generáltak (melynek több mint 80%-a a HVG-ről származik). Október 9-ei a következő magas hozzászólásszám (N=304), melynek generátora Dúró Dóra második darálása, ezt követi az október 6-ai hírfolyam, melyben a cikkek a könyvesboltok kiplakátolásáról számolnak be (mindkettő dátumhoz 9–9 cikk tartozik). Utóbbi napról 293 hozzászólás került a korpuszba.

Az 1. táblázat mutatja a topikok elnevezését, a 8 legjellemzőbb kulcsszót (az informativitási érték alapján), valamint a topikok korpuszban történő eloszlásának kerekített értékét.

1. táblázat. LDA gensim topikok értelmezése és arányuk a korpuszban

	Topik	Szavak	%	N
1	A könyv hatása a gyerekekre, „veszélyeztetettségük” kérdése	lmbtq, gyerekek, normális, propaganda, jog, pedofil, kormány, homoszexuális	36%	870
2	A könyv tartalmi kritikái és a szülő felelőssége	szülő, könyv, vesz, tesz, buzi, olvas, meleg, szerző	43%	1035
3	A homoszexualitás megítélése	kisebbség, betegség, sajnos, heteroszexuális, férfi, kedves, elad, ország	3%	78
4	Az „egészséges társadalmi normarendszer” kívánalmái	család, szexuális, aberrált, törvény, világ, pszichológus, társadalom, undorító	8%	191
5	Óvodai felhasználás	óvoda, iskola, kiadó, gyerekeknek, fontos, kicsi, erőszakos, ajánlja	5%	114
6	A homoszexualitás „eredete”, reflexiók a felszólalásokra	egészséges, jelent, homoszexualitás, érzékenyítés, emberek, betilt, Dúró_Dóra politikai	6%	143

A továbbiakban egyesével tekintjük át a topikjainkat és a hozzászólások tartalma alapján bemutatjuk azok legfontosabb sajátosságait. Az egyes topikokhoz felsorolunk tíz, a topikra leginkább jellemző hozzászólást, annak kontribúciós értékével és forrásával. Bizonyos esetekben, amikor a hozzászólás extrém hossza szétfelelteti a táblázat és a szöveg kereteit, rövidítéssel élünk, ezt minden ilyen esetben [...] jelöljük. A bemutatott kommenteken csupán annyi javítást végeztünk, hogy értelmezhető, valamint a modell számára vizsgálható legyen, ezeket közöljük az egyes topikoknál.

### A könyv hatása a gyerekekre, „veszélyeztetettségük” kérdése

A gyerekekre gyakorolt vélt vagy valós hatások kérdése, a gyerekek „veszélyeztetettsége”, szexualitásukra, szocializációjukra és nemiségükre gyakorolt támadásként való hivatkozás, valamint az ezekből az elgondolásokból kiinduló cselekvésre ösztönzés a korpusz közel egyharmadában meghatározó témaként jelenik meg. A topikhoz besorolt hozzászólásokban megfigyelhető, hogy a felhasználók mind fontosnak tartották a gyerekek egészséges fejlődését és védelmét, ugyanakkor eltérő annak az elgondolása, hogy mi is hat egyáltalán károsan a gyerekek szexuális és nemi fejlődésére.

A negatív oldalon megjelennek azok az álláspontok, melyek a könyvet szexuális oktatóanyagként tekintik, aminek segítségével a gyerekek könnyen elsajátíthatják a heteroszexuálistól eltérő szexuális irányultságokat. Szerintük a mesekönyv felvilágosító és propagandaeszköznek tekinthető, melynek segítségével a szerzők „elterjeszhetik”, normálisnak tüntethetik fel az LMBT+ „ideológiát”. A könyv tehát az abnormalitást normalitásként mutatja be, ami abból a szempontból is kritizálható, hogy a gyermek később ezeket a fogalmakat,

valamint a szexuális viselkedés normatívan előírt, elvárt módjait nem ismeri fel, nem tudja majd megkülönböztetni egymástól. A gyerekek, főként a célcsoportként meghatározott óvodás- és kisiskoláskorúak a vélemények jelentős részében ártatlan, sérülékeny korosztályként jelennek meg, akiknek képességei, érzelmi skálája és felfogása még jelentősen eltér a felnőttekétől, így ezek a témák – főként azok erőszakos terjesztése a körükben – káros, egyben büntetendő.

Mint az fentiekből sejthető, a könyvet kritizáló és a gyermekek veszélyeztetését hangoztató kommentek erős elutasítással közelednek a könyvet kibocsájtó szervezethez és a szexuális kisebbségi csoportokhoz. A homoszexualitáshoz való hozzáállással kapcsolatosan a topikhoz tartozó kommentek közt 15 esetben azonosítottuk a magánügy-értelmezést („ez az egyén magánügye”, „a hálószobába való”, „nem az utcára való”, „buzuljanak maguk között” stb.), 48 esetben (5%) pedig a betegségfelfogást, mely esetben a biológiai betegség valamint az aberráció jellemzően együtt jelentkezett, egymást, ezáltal a kommentelő érvelését is erősítve.

A topikban összesen 64 esetben (7%) jelenik meg a pedofília kifejezés, ennek közel kétharmadában az LMBT+ propagandával összefüggésben. Ezen kommentek közül közel minden ötödik sürgeti a hatósági, törvényi vagy jogi szintű szabályozást, mellyel ellehetetlenítenék a mesekönyvet kibocsájtó szervezetekhez hasonló csoportok bejutását az oktatási intézményekbe. A pedofiliát olyan bűnként értelmezik amire „nincs bocsánat”, összekapcsolása az LMBT+ mozgalom hozzászólásokban megjelenő céljaival (propaganda, néváltás, genderideológia terjesztése a fiatalok körében stb.) a bűn megközelítését emeli be a kommentelők diskurzusába, akik a törvényi szintű büntetést sürgetik.

A pozitív oldalon a felhasználók a könyv veszélytelenségét hangsúlyozták. Érvelésükben megjelenik az az álláspont, miszerint a mesekönyv semmilyen formában nem tekinthető szexuális felvilágosításnak, pláne nem propagandának, és csak annyira van rossz hatással a gyerekekre, mint bármely másik mesekönyv. Meglátásuk szerint a mesekönyv tanító és elfogadásra nevelő funkciója nem keverendő össze a propagandával, mivel a legtöbb tanmese és gyermekmese, így a klasszikus népmesék, mind tanító jellegűek, csakúgy, mint a Me-seország mindenkié történetei. További véleményük, hogy a propaganda szó ebben az esetben nem alkalmazható, hiszen – a negatív véleményeket cáfolandó – a heteroszexuálistól eltérő szexuális irányultság nem tanulható; az ő meglátásukban a szexualitás genetikai vagy legalábbis születés előtt beálló biológiai sajátosság.

A teljes korpuszban 62 találat van a gender keresőszóra, ennek több mint fele, 38 ebben a topikban szerepel. Ezen kommentek közel mindegyikét a korábban a politikai retorikában megismert elvek és nézetek hatják át. A kommentelők a gendert egyfajta mételyként, fegyverként értelmezik, mely sok esetben hasonló – vagy a szóhasználatból ítélve megegyező – működésű és célú ideológia, mint az „LMBTQ+ propaganda”. A mesekönyv a genderlobbi része a számukra, ami megmutat a hagyományostól eltérő nemi szerepköröket és viselkedésmódokat, melyek a gyerekekben kérdéseket vetnek fel, esetleg megpróbálhatják másolni ezeket a „normálistól” eltérő mintákat. Az érvelés alapján a mesekönyvön keresztül a felhasználók összemosás, sok esetben félreértik a fogalmakat, a kiadvánnyal „a jövő generációit akarják megfertőzni”, „terjeszteni az aberráltságukat”.

A gyermekek védelmét és veszélyeztetését megjelenítő hozzászólások szinte minden, a könyvvel kapcsolatos cikk esetében feltűnnek kisebb-nagyobb arányban. A feltűnően negatív hozzászólások a darálásról szóló cikkek mellett a Mi Hazánk megmozdulásai, Gulyás Gergely sajtónyilatkozata, valamint az óvodai betiltások alatt is jelentős számban fellelhetők. A portálok közt nincs számottevő különbség, mind a pozitív, mind a negatív vélemények megfigyelhetők a vizsgált portálok mindegyikén.

2. táblázat. Topik 1. A könyv hatása a gyerekekre, „veszélyeztettségük” kérdése

	Hozzászólás	Kontr. é.	Forrás
1.	„gyerekükön keresztül csak a jövőt formálhatják, ha a jelent is” (Gyurkó Szilvia, gyermekjogi szakértő) Hintalovon Alapítvány egy Soros-közeli szervezet, Gyurkó Szilvia pedig egy 'jogvédő' libernyák. Együttműködő partnereik között a honlapjukon a Soros-féle Háttér Társaság. (Az, hogy az EMMI is ott a listán, hiba de semlegesíti.) A gyerekek "jogai" egy trójai faló ezeknek a szervezeteknek [...]"	0,7316	Index
2.	Szégyen rátok nézve ,hogy ti ezt a mocskos gyermekrontó mesekönyvet propagáljátok! A tehetségtelen ratyi Fluor is csak azért vakkantott egyet, hogy újra beszéljenek róla! Közfelháborodást váltott ki a libsik eme újabb mocskos próbálkozása a gyerekek megrontására! A nép már átlát a liberálkomcsik hazugságain. Ezt jelzi a tegnapi fölényes győzelem az időközi választásokon! Remélem 2022-ben sikerül kisöpönnünk a szemetet....	0,7251	Balra Magyar
3.	Szomorú, hogy sokan gyűlöletre nevelik a gyerekeket. Ezek a gyerekek nagyobb korukban a saját szüleiket se fogják szeretni. Ha gondozásra szorulnak, egy fillért sem adnak nekik vagy berakják az idősoththonba oszt jó napot! Mikor meghalnak, megválnak a személyes tárgyuktól, mert semmi emlék köti őket. A fotókat se nézegetik meg... Sorolnám...	0,7175	444.hu
4.	„majd a szervezők bejelentették, hogy a gyermekek lelkének megmérgezése a liberális világgéppel az online szférába szorul” A szervezők kijelentették, hogy a gyermekek lelkének a megmérgezése a céljuk amit az online szférában folytatnak tovább. Gőzerővel, büntetlenül.	0,6688	kuruc.info
5.	Ez akkor lenne igaz, ha a gyerek maga, akinek mesészs, meghatározó pszichoszociális fejlődési stádiumában lenne. Ez így megzavarja. Ahogy megzavarja a horrorfilm. Ahogy megzavarja, hogy apa nincs, pedig volt, csak elment. Ahogy megzavarhatja millió egy dolog.	0,653	HVG
6.	„hagyják békén a gyerekeket!” AKKOR A FIDESZ IS HAGYJA BÉKÉN ŐKET!!! Ne látogassák meg őket az ovikban! Ne játsszák el a jóembert azzal, hogy Téliapó-csoomagokat osztogassanak nekik!	0,6479	444.hu
7.	Érdekes, én úgy hallottam, hogy ma érnek korábban a gyerekek. Valóban az otthon eltöltött 6–7 év meghatározó a gyermek számára. Szerintem minden felvilágosult szülő tudja, hogy mi a helyes út a gyerekevelésben. Az semmiképpen sem követendő példa számukra, hogy könyveket semmisítünk meg. Mitől is félünk pontosan? Hogy esetleg a gyerek neadjisten elfogadó lesz nagykorában? Ha sikeres gyereket neveltünk, valószínűleg fog találkozni a jelenséggel. Nyilván, ha otthon marad a malacok mellett, akkor kevésbé lesz szüksége erre a képességre, de milyen jól megoldja a természet, hogy azok a szülők valószínűleg is fognak ilyen meséket olvasni neki.[...]	0,6464	Azonnali
8.	A temetőben szétrohadnak a halottak miközben a kukacok jót lakmároznak belőlük. És vannak Imbétékúok akik még ezt a sötét oldalát is mívelik az Imbtq-nak. De azért biztos, hogy okvetlenül erről kell mesélnünk ill. magyarázó képeskönyvecskéket kellene adnunk az óvodás gyerekeinknek! Hogy szakadt volna az anyjukba a feje az ilyen mocskos ferdehajlamú, megrontó, nekrofil csirának meg buzeránsnak! Ugye elég piszi-s meg eladó voltam. Csak mert szeretném egyik ilyen nyomorultnak sem megbántani a cizellált lelkét.	0,6337	Pesti Srácok
9.	A libsik szerint időben kell a gyerek lelkébe beleszarni, hogy kedvükre formálható legyen. Az Imptq beteg ideológiát csecsemőkortól kell a gyerekebe táplálni, hogy hatásos legyen.	0,6164	HVG
10.	Mire hívja fel a figyelmet? pornográf könyv, nincsenek benne közöszlő egynemű párok, bármennyire ennek az elhitése a cél. Arra hívja fel a figyelmet, amivel a gyerek akár az utcán is találkozhat, mondjuk hogy két nő megcsókolja egymást vagy kézen fogva sétálnak?	0,6095	444.hu

### A könyv tartalmi kritikái és a szülők felelőssége

Az ide sorolt hozzászólásokban a könyv tartalmi szempontjait kritizálják a felhasználók, és sürgetik a könyv betiltását, terjesztésének korlátozását, a könyvet árusító helyek szankcionálását. Az ilyen tartalmú hozzászólások megfigyelhetők a Pagony könyvesbolt körüli botrány kirobbanásáról hírt adó cikkek, valamint az óvodai és alsó tagozatos felhasználást részletező cikkek alatt. További észrevétel a könyv előnyösebb korhatárbesorolása és az ennek megfelelő könyvesbolti elhelyezés, mely a szülőket is informálja a könyv tartalmával kapcsolatban. Az ide vonatkozó kritikák kiemelik a borító hiányosságait és álcázott „ártatlanságát”, valamint a mesék minőségének és tartalmának kritikáját, ami ugyancsak a szülők és a gyerekek „megtévesztésére” szolgál, ugyanis szerintük bújtatott propagandát tartalmaz az érzékenyítést célozva.

A kérdéssel szorosan összekapcsolódva megjelennek a szülők felelősségét és döntéshozó képességét kiemelő vélemények. Bár ezek esetében is olvasható az a kritika, miszerint a mesekönyv nem óvodai felhasználásra való, a szülők kiemelkedő jogát hangsúlyozzák azzal összefüggésben, hogy mit olvasnak fel gyermekeiknek. Kritizálják mindazokat, akik bele akarnak szólni ebbe a jogba, legyen szó politikusról, celebról, szakpszichológusról vagy pedagógusról. A megfogalmazások alapján feltételezhető, hogy a kommentelők jelentős részben maguk is szülők, ebben az esetben a korábban részletezett mintaátadások kizárólagos igénye érhető tetten; a könyv és az óvodai felolvasás kiveszi a nevelést és a családon belüli mintaátadás lehetőségét a szülő kezéből, olyan elveket és nézeteket átadva a gyerekeknek, amihez a szülő nem vagy nem feltétlen ilyen formában járult hozzá.

A hozzászólók közt eltérés van abban, hogy mit is tartanak normálisnak. Annak ellenére, hogy a szülő döntése meghatározó, a véleményezők gyakorta fogalmazzák meg olyan álláspontokat, melyek a szülők viselkedésének normalitását kérdőjelezzik meg, ha megvásárolják a könyvet és felolvasnak belőle a gyermekeiknek. A sértő hangnemen túl azonban megfigyelhetők azok a nézetek, melyek a szülők előzetes informálódását javasolják; azaz előbb olvassa el a mesekönyvet, s csak ezt követően döntsön arról, hogy gyermekének is felolvas-e belőle.

Fentieket figyelembe véve a hozzászólók kiemelik: senki nem tart pisztolyt a szülő fejéhez, a könyv megvásárlása nem kötelező, ugyanakkor azzal többük egyetért, hogy a szülőnek joga van tudni arról, hogy az óvodában, iskolában beszélnek-e ilyen és hasonló témáról, és ezzel kapcsolatban szükséges a szülő beleegyezése, akár mesekönyvről, akár foglalkozásról van szó. Az ezzel kapcsolatos vélemények megfigyelhetők Gulyás sajtótájékoztatójáról és a csepeli betiltásról szóló hírek alatt, a szülő felelősségét hangsúlyozók jellemzően egyetértettek a miniszterelnökséget vezető miniszter és a polgármester szavaival, döntésével, még akkor is, ha nem feltétlen ítélték el a könyvet magát.

A szülők felelősségét és döntéshozó képességét leíró hozzászólások, még amennyiben kritikusan is állnak a könyvhöz, annak tartalmához, nem pártolják a politikai akciókat, mivel úgy látják, az erőszakos és médiavisszhangot generáló politikai véleménynyilvánítások hasonlóan károsak. Figyelembe véve a szülők álláspontja szerinti érzékenységet, a téma komplexitását, kérdéskörét, valamint a gendert, megfigyelhető a korábban részletezett álláspont arról, hogy ezek a témák erősen tabunak számítanak a magyar társadalomban a fiatalok előtt, amitől óvni szükséges a gyerekeket.

3. táblázat. Topik 2: A könyv tartalmi kritikái és a szülők felelőssége

	Hozzászólás	Kontr. é.	Forrás
1.	SZERK: Idiótáknak akkor az elején: A mondandóm a BORÍTÓT kifogásolja. Még egyszer: BORÍTÓ Szóval: az a fő probléma, hogy „buzipropagandát” tol az a mesekönyv (szerk: a tartalmával a gondom ÉRTED?!). Ha az, hogy erre semmi figyelmeztetés nincs (szerk: A borító baszki, ÉRTED?!.) A szülő DÖNTSE EL, hogy mi az amit a csemetéjének meg akar mutatni mondjuk 2-3-4 évesen. Ez az Ő joga, senki másé. Majd ha a gyerek nagyobb lesz lát vagy hall valamit, majd akkor el lehet magyarázni, hogy vannak akik egy pályán játszanak és ezzel amúgy gond nincs. Mondom még egyszer nekem az a bajom velem, hogy a tartalomra semmi utalás nincs a borító alapján (szerk. MEGINT itt írom bme, hogy a BORÍTÓ!). [...]	0,8701	444.hu
2.	Nem az a fő probléma, hogy „buzipropagandát” tol az a mesekönyv. Ha az, hogy erre semmi figyelmeztetés nincs. A szülő DÖNTSE EL, hogy mi az amit a csemetéjének meg akar mutatni mondjuk 2-3-4 évesen. Ez az Ő joga, senki másé. Majd ha a gyerek nagyobb lesz lát vagy hall valamit, majd akkor el lehet magyarázni, hogy vannak akik egy pályán játszanak és ezzel amúgy gond nincs. Mondom még egyszer nekem az a bajom velem, hogy a tartalomra semmi utalás nincs a borító alapján. [...]	0,8299	444.hu
3.	Még mindig azon a véleményen vagyok, amit leírtam. Igen, a szülő olvasson bele, nézze meg a leírását a neten. Tök mindegy, mi van a borítóján. Velem is előfordult, de mi kaptuk a mesekönyvet, semleges borító, de szörnyű mesék voltak benne. Egyszerűen nem olvastam fel a gyerekeimnek. [...]	0,7591	444.hu
4.	Ezt ismerem, a kakis könyv volt az (rosszul írtam, a kulázásról IS volt benne kép, meg másról IS). Sőt, MOST hoztál kiváló példát. Ezen a borítón egyértelmű miről szó. Erre is azt kellene ráírni, ami benne, úgy illusztrálni és nincs gond. Én ennyit mondtam, Te alátámasztottad. Kösz! Egyébként miért merik ráírni/rajzolni miről? Akkor kinél is probléma? [...]	0,7521	444.hu
5.	Gratulálok, te se értetted meg miről írtam, pedig elég egyértelműen leírtam. Ti mind azt szajkózzátok, hogy szerintem ez a könyv kell/ jó, stb Akkor lassabban írom, pedig KÉTSZER is leírtam. A BORÍTÓJA A TARTALOMNAK MEGFELELŐ Tetszik érteni? Ennyi baszki. MIÉRT nem merik úgy megcsinálni azt a borítót, hogy egyértelmű legyen a tartalma? Ott van a Kakis könyv, ott aztán kapásból tudod mire számíts.	0,7387	444.hu
6.	A téma akkor érint, ha azt kötelezővé teszik. Amíg szabadon választható, addig nem. Tudod, a woke/antifa jelentette szélsőséges baloldali mozgalmak és a mihazánkos tuskónácizmus között egy elég széles mezsgye, amire bátran rá lehet lépni: úgy hívják, hogy demokrácia. Szólásszabadság. Vallási és világnézeti szabadság. Egyszer ki kéne próbálnod. [...]	0,7376	Azonnali
7.	Olyan kezdeményezést kellett volna, hogy árusíthassák a könyvet a Pagony Könyvesboltban és más árusítóhelyeken, de ahogy a vevő kifizette, a könyvet azonnal le kelljen darálni. (Mint Banksy híres elárverezett festményét). Járjon rosszul a vevő, ne a Pagony Könyvesbolt és a más árusítóhelyek.	0,6983	HVG
8.	Arról írtál, hogy közöljék előre, van-e benne „buzipropaganda”, hogy szülőként eldönthesd előre, akarod-e ezt a gyerekednek. Eleve fordítva ülsz a lovon, mivel ebben nincsen semmi olyasmi, hogy „buzipropaganda”, te mégis úgy beszélsz róla, mint valami potenciális ártalom a gyerekednek, holott teljesen hétköznapi dolog van benne, amitől amúgy sem zárhatod el a gyerekedet.	0,6858	444.hu
9.	Normális ez a seggfej!? - Ezt a könyvet olvasta, vagy csak hallott róla valamit? - Szerinte egy Óvodás gyerek olvasni? - És mi akkor, ha a szülő veszi meg a könyvet? (Pláne, ha utána szelektálva olvas fel belőle gyermekének...) - Mi az, hogy egy önkormányzó csak úgy betilt könyveket!? - És egyáltalán: tényleg azt hiszi, hogy ezzel meg fogja óvni a csepeli gyerekeket? Gratulálok: ESKÜSZÖM, ENNYI ESZE CSAK EGY FIDESZESNEK LEHET...	0,6849	444.hu
10.	Mondjuk én nem olvasnék ilyet a 3 gyerkőcömnek mert szétröhögném az esti meséjüket ahogy itt beleolvastam, de ha valaki megveszi és megteszi hát az meg az ő dolga. Az a sok mostani meleg se attól meleg mert ilyet olvastak neki a szülei 1986-ban.	0,684	HVG



### A homoszexualitás megítélése a mesekönyv tükrében

Bár az LGBT+ emberekkel szembeni vélemények a hozzászólások jelentősebb részében megfigyelhetők, explicit előítéletekkel ebben a 78 kommentben nagy számban lehet találkozni. Fontos, hogy a megítélések főként a mesekönyv tükrében értelmezhetők, azaz a homoszexuális hajlammal kapcsolatos megítélések szoros összefonódnak a mesekönyv terjesztésével.

A topikban közel minden ötödik hozzászólás tartalmazza a betegség-megközelítést, ezeknek fele biológiai betegségként értelmezi a homoszexualitást, közülük kettő a reparatív (helyreállító) terápiák be-, illetve visszavezetésének lehetőségét veti fel. A szexuális kisebbségi csoportok „felemelkedésében” saját normarendszerünk hiányosságait és az érdekvédő szervezetek külföldi, nagyszámú támogatását látják, melynek következtében egyre több és egyre effektívebb módszerekkel tudják érvényesíteni az akaratukat. Mozgalmuk célja – az ide vonatkozó nézőpontok szerint – a nemiséggel és szexualitással kapcsolatos eddigi elvek és normák felbomlasztása, a hagyományos szülői képek elidegenítése, melynek a mesekönyvből is kiolvasható egyértelmű célja az, hogy a gyerekek normálisnak tekintsenek egy egyértelműen abnormális eszme- és viszonyrendszert.

A kommentek közt 5 esetben fedeztük fel a bűn-értelmezést, ebből kettő vallási bűnként hivatkozik a homoszexualitásra, a fennmaradó három pedig bűncselekményként, aminek elvárható következménye lenne a büntetés, s ha ez törvényi úton nem megoldható, a felhasználó saját kezébe venné a büntetést: „*bágyadtra verném*”, „*eltakarítanám ezt a mocskot*”.

A bűn- és a betegség-értelmezés a kommentek alapján azt feltételezi, hogy a gyermekektől való távoltartás indokolt és megkérdőjelezhetetlen, hiszen olyan mintákat látnak, tapasztalnak és tanul(hat)nak el, melyek károsak, nem csak saját maguk, de a szűkebb és tágabb környezetük számára is.

4. táblázat. Topik 3: A homoszexuálisok megítélésével kapcsolatos vélemények a mesekönyv tükrében

	Hozzászólás	Kontr. é.	Forrás
1.	„Melyik kibaszott faszom kurvaországban lehet még megengedni...” hogy TERMÉSZET ELLENES MÉTELYT SZABADON TERJESSZENEK ??? Ha a homoszexuálisokon múlna, kipusztulna az emberiség, mert természetellenes a „szerelmük”. Sütő László (DK-s orvos!!!): „az orvostudomány minden kromoszóma rendellenességet betegségnek tart, lehet kivétel a i kromoszómáé. A szexualitás a fajfenntartó ösztönön alapul, ergo férfi és nő között természetes. Utódzésre képtelen párkapcsolat normális országban lehet családmódel !!!”	0,5208	Azonnali
2.	Azért csinálnak ilyen mesekönyveket, megválaszolom én ezt röviden, tömören, mert minden erővel arra összpontosít a gonosz erő, hogy emberiséget teljesen megrontsa, és kipusztítsa, valamint minden eszközt bevet, hogy a fehér embert megtizedelje, kultúráját, erkölcsét és életmódját megsemmisítse! Súlyos bűncselekmény az emberiség ellen....	0,5149	kuruc.info
3.	Nem, több is. Pl. a múlt századelő irodalmában, Lewis Sinclair regényeiben: nem jut eszembe a nevük. Zola Nana-ja sem csak kurtizán. Ami nekem furcsa, hogy a FÉRFI szerzők nőalakjai hitelesebbek, mint a NŐI szerzőkéi. Talán amiatt, hogy az egyenjogúság érdekében a nők kompenzálni igyekeztek az amazonokkal: hogy ők is képesek lovagolni, harcolni stb. Pedig a nők és a férfiak kiegészítői egymásnak és ez irtó klassz. Amúgy „fiús” lány voltam: örültem neki, mert tapasztalatom szerint ez a „csúnya lány” szinonimája a gyakorlatban.[...]	0,5039	Kanadai Magyar Hírlap
4.	Igen. Kell a férfimódel egy fiúnak, és sajnos a pedóbuszik ezt kihasználják, pótapaként fellépve egy tinédzser fiúnak, megrontva, kvázi a pótapaságért cserébe az ánuszuakat követelve.	0,475	kuruc.info
5.	„Érdemes elgondolkodni, hogy megvalósul-e a kiskorú veszélyeztetésének tényállása” volt senki, hogy rákérdezen: „Kedves Gulyás úr, hogy a retkes, hamuba sült tökömbe gondolja ezt a tényállást bizonyítani?”	0,4521	HVG
6.	Ennek a mesekönyvnek ugyan nincs köze a homoszexuális propagandához, de egy pillanatra elképzelttem a „homoszexuális propagandát”. Szép színes, magazin minőségű brossúra, benne csupa mosolygó homoszexuális, diszkrétén ízléses erotikus fotókkal illusztrálva, és olyan kis kedvcsináló ajánlókkal, hogy „mi itt mind homoszexualizálunk, jöjjön Ön is, és csinálja velünk”. [...]	0,4502	HVG
7.	Igen és Bagdy Emőke legalább keresztény oldalon áll, ő a normalitáspárti orvoslás képviselője, ő gyógyítaná a homoszexuálisokat, régen, aki ilyen betegségben szenvedett zártintézetbe került, ahol gyógyszerrel és más kezelésekkal kigyógyították. Ma meg kérkednek vele.	0,4422	HVG
8.	A szexuális irányultság nem közügy!!! A szenvedélybetegek jellemzője, hogy önigazolásként másokat is igyekeznek „megrontani”, hogy lám ez is olyan, mint én... meg az is... Ahogy a széklet-vizelet inkontinenciában szenvedők sem követelik, hogy büntetlenül a közös fürdő vizébe ereszhessék váladékaikat, úgy az aberráltaknak is kuss legyen...!!!	0,4294	kuruc.info
9.	Ha valamit, éppen hogy a cigánnyal szembeni bizalmatlanságot és óvatosságot kell belenevelni a gyerekekbe. Bár vagyok meggyőződve, hogy pont az a cél hogy a naivá tett gyerekeket majd jól zsebre vágják a cigányok. Mint a nagykamasz lány aki lekérte az utolsó vonatot, és úgy gondolta jó ötlet egy cigánynál éjszakázni, mert az olyan aranyosan, kedvesen ajánlotta, és ő előítéletes. Végül is szerencséje volt, csak a lukát dugta szét a cigó. Sokkal rosszabb is történhetett volna. Na ilyenekből kéne sok prevenció előadást tartani kiskamaszoknak (gyerekeknek).	0,4236	kuruc.info
10.	A támadók védelmében semmiféle mentséget nem lehet felhozni. A buszik a heteroszexuális normarendszert tartják abnormálisnak, de mivel az életük vakvágányra siklott, ezért bosszúból mindent elkövetnek, hogy ahol csak lehet minden fórumon a normalitást gyalázzák és azt hirdessék, hogy ezt az állapotukat büszkeséggel kell elviselni. Ebben nincsenek egyedül, mert hatalmas, már iparszerű, globális, pénzben kimondhatatlanul sok támogatók állnak mellettük. Ha pénzben támogatnák őket, akkor csendben maradnának és vissza bújnának a sötét odújukba, ahol régen is meglapultak.	0,4052	kuruc.info

### Az „egészséges társadalmi normarendszer” kívánalmái

Az elsőre talán bonyolultnak tűnő címke alá azokat a véleményeket soroltuk, melyek a társadalmi normarendszerre, értékekre és szabályokra, az azoknak való megfelelésekre, és a szexuális kisebbségi csoportok ezekbe való beilleszkedésére vonatkoznak. A kommentekben megjelenik a média szerepe („*állandóan ezen kell rugózni*”, a „*csapból is ez folyik*”, „*ha nem olvasnék róluk minden nap*”), ami sok esetben felértékeli a kérdés valódi létjogosultságát, azáltal, hogy a témát „*ébren tartja*”, hiszen a sajtó „*érdeke*”, hogy olvasottságot szerezzen. Megjelenik a társadalom érzékenyítésének témája, ugyanakkor felvetődnek azok a kérdések is, melyek megkérdőjelezik azokat a nevelési módszereket, melyek során a gyereket előítéletességre, utálokzásra nevelik a szülők.

Az elutasító hozzászólások szerint a mesekönyv nem illeszkedik és nem is fog soha beilleszkedni ebbe a normarendszerbe, mivel hazánk több ezer éves történelme során felépítette, majd pedig megvédte értékeit, melyek mind a genderőrülettel, mind az EU-val, mind pedig a menekültekkel szemben erősek tudtak maradni. Ezen hozzászólók úgy látják, az olyan cselekedetek, mint a bűjtatott pedofília, a kiskorúak nemátalakító műtéteinek „szorgalmazása” olyan normasértések, melyeket eddig túrtünk, de változtatásra van szükség. A kommentekben feltűnnek azok az értékkülönbségek, melyeket a politikai bal- és jobboldal hirdet, a különböző, pejoratív kifejezések és rövidítések (libsi, libsilobby, libernyák, libsibuzik stb.), valamint a feltételezett – akár erőszakos – büntetések előtérbe helyezése a fennálló rend és normák védelmét igyekeznek elérni. Míg az előbbi oldalon – a kommentek alapján – a család, a férfi-női szerelem, valamint a gyermekek mindentől való védelme áll, addig a másik oldalon a szabadság, az elfogadásra nevelés és a kettős mérce eltörlése, a cenzúra fellazítása olvasható ki.

A társadalom érzékenyítése, valamint a deviáns szexuális magatartások hirdetése a kommentek egy részében megmutatkozó vélemények szerint nem, illetve nem csak a mesekönyv segítségével történik, hiszen a liberális média minden lehetőséget megragad a gyerekek és fiatalok befolyásolására az iskolán, a közösségi médián, valamint a filmekben és zenéken keresztül. A gyerekek megóvását ebből következően nem korlátozhatjuk a mesekönyvtől való távortartásra, „*észnel kell lennünk*”, hiszen számtalan helyen „*leselkedik*” a gyermekekre a bűjtatott pedofília, az LMBTQ+-lobbi, melynek célja nem csak a gyerekek, de a társadalom „*átprogramozása*”, mely a hanyatló nyugaton már elkezdődött. A kommentek közt összesen 8 esetben idézik vagy parafrázálják Orbán Viktor szavait („*El a kezekkel a gyerekektől!*”, „*el az aberrált kezeitekkel a gyerekeinktől!*”); a kifejtésekből az olvasható ki, hogy a retorikai üzenetet elég erősnek és agresszívnek ítélik ahhoz, hogy félelmet és szégyent váltsanak ki a kisebbségből. Attól, hogy a miniszterelnöktől idéznek, szavait és személyét a témában tekintélyként kezelik, álláspontját a normativitás alátámasztásaként, erősítéseként értelmezik, ezzel egyszersmind a kisebbséggel szembeni előítéleteket erősítik.

A pozitívabb – vagy legalábbis a mesekönyvet nem ártó terméknek feltételező – kommentelők a már eleve gyenge normarendszert említik és megkérdőjelezik annak érvényességét. A társadalom konzervatív értékeinek az idejétmúltságát és a mesekönyvhöz hasonló veszélyességét emelik ki, mikor valláskritikával élnek („*milyen traumát okoz a gyerekeknek, ha kiszögelt bácsival találkoznak úton útfélen*”, „*a Biblia is tele van horrorisztikus mesékkel*”), a fennálló jóléti állammal kapcsolatban fogalmaznak meg észrevételeket (egészségügyi ellátás gyengesége, a halmozottan hátrányos helyzetű csoportokkal szembeni előítéletek normarendszerbe való beivódása, szegénység), vagy a kormány retorikáját kifogásolják (bűnbakképzés, hagyományos családmodell felértékelődése, a heteronormatív társadalomkép ideája).

A topikban szereplő kommentek tehát jellemzően devianciaként, normasértésként értelmezik a kisebbséget, valamint magát a mesekönyvet is, érzékenyítő szándékaról a kommentelők egyértelműen azt fogalmazták meg (12 kommentben jelenik meg explicit a téma), hogy nincs szükségük érzékenyítésre, „nem kell érzékenyítő tréning a gyerekeknek”, „ez innentől kezdve aberráció, nincs mit érzékenyíteni rajta”, a devianciákat különben sem mutogatjuk a gyerekeknek, hogy aztán eltanulják.

5. táblázat. Topik 4: Az egészséges társadalmi normarendszer kívánalmai

	Hozzászólás	Kontr.é.	Forrás
1.	A mesék szerzőit még tavaly ősszel, pályázati úton választották ki. Az akkori felhívás szerint olyan, óvodásoknak és kisiskolásoknak szánt mesekönyv elkészítése a cél, amelyre az egyesület véleménye szerint nagy szükség Magyarországon. A világ sokszínűségét ünneplő és a kisebbségi léttel járó nehézségeket, alternatív mesei utakat bemutató kötet most készült el. A MESEGYŰJTEMÉNYBE KILENC JÓL ISMERT SZERZŐ ÉS NYOLC ÚJ ALKOTÓ MESÉJE KERÜLT, MELYEKBE TÖBBEK KÖZÖTT MELEG, LESZBIKUS, TRANSZÚ, ROMA, ÖRÖKBE ADOTT, HALLÁSSÉRÜLT ÉS IDŐS HŐSÖK SZEREPELNEK. A koncepció szerint a tizenhét kortárs szerző friss meseátiratai azokat is meg szeretnék tanítani, akik nehezebben találják a helyüket a világban.	0,6023	HVG
2.	„A világ sokszínűségét ünneplő és a kisebbségi léttel járó nehézségeket, alternatív mesei utakat bemutató kötet most készült el” Mi normálisak elvontunk nélküle.	0,5554	kuruc.info
3.	Az egyre jobban előregedő társadalomra a gyereknevelési kedv felturbóztatása és nem a fiatalok elüldözése a megoldás. A buzizás egyiket sem segíti. A jólétben élő nők szeretnek szülni, ez tény, elkényelmesedés, enélkül is teljes az életük, vesznek egy kutyát amit bármikor tovább lehet adni. De ezen sem segít a buzizás, menővé kéne tenni az anyaságot, nem csak a szupermodell celeb vagyok életérzést. Ez az állam dolga lenne. Erre látsz példát Nyugaton?	0,5171	HVG
4.	A három évesek tolongtak volna a képernyő előtt, hogy láthassák a cukros polgármester bácsit, aki mégis befosott az utolsó pillanatban. No meg Krisztát akinek már nagyok a gyerekei, így ő is a más számlájára tolja a travit, leszbit, homárt... hálából majd kap egy szerepet valamelyik alföldi darabban.	0,4993	HVG
5.	Nem tiltott, nem támogatott, túrt a „másság”, ezért a vele kapcsolatos agitprop típusú PR formái sem okésak. A mese is lehet bújtatott agitprop. És ha nem is tilos, de azért mégsem szabados ez.	0,4981	Hírklukk
6.	Az aberráltság értelmi fogyatékossgal jár, ez már az ókorban is megfigyelhető volt Nérónál, és Caligulanál, stb. A liberális ellenzék mostani földön fetregései és zárt ajtónak rohanásainál is megfigyelhető az aberrált értelmi fogyatékossg és értelmi csökkenés.	0,4938	Pesti Srácok
7.	Függetlenül attól, hogy az ember támogatja vagy ellenzi például a homoszexualitást, vajon komolyan ez a legnagyobb probléma a mai Magyarországon, hogy állandóan ezen kell rugózní? Egyetértve a gondolatoddal, aki ugyanezt kérdezi a jelenlegi helyzetben az EU-val kapcsolatosan. Lásd Von Der Leyen kinyilatkozása. Tényleg ez a legnagyobb probléma most az EU-ban?	0,4909	HVG
8.	Tisztelt Gyámhatóság! Ideje lenne kivizsgálni ezt a családot! Aki gyűlöletre, kirekesztésre neveli a gyerekeit, az nem jó se a gyerekeknek, se a társadalomnak. Ilyen Edda félek se kellene sehol se a világon.	0,4851	HVG
9.	Ez egy olyan témakör, amit a társadalom nagyrészt elítél! Most mesekönyvbe bújtatva dobják a gyerekek elé. Igen, mérhetően nő a támogatottsága a Fidesznek, ha egyedülként elítéli ezeket a dolgokat! Egyértelműen statisztikai cégek jelentése alapján dolgoznak, tehát, ha a Századvég azt mérné, hogy ez a dolog a népesség nagyobb részének kóser, akkor másnap a fideszesek szoknyában mennének be a parlamentbe!	0,4748	HVG
10.	Semmi gond azzal amiket felsoroltál, de hányinger már ez az állandó napi nyomulás ebben a témában! Éljenek viruljanak, csak hagyjuk már egymást és a a szexualitásukkal való állandó foglalkozást! Unalmas is és gusztustalan is.	0,4719	HVG

### Óvodai felhasználás

A könyv óvodai és iskolai felhasználásával kapcsolatban az érvek jellemzően megegyeznek az első topikban hangoztatott érvekkel, azaz a gyermekek egészséges fejlődésének védelmével és a szexualitás nem oktatási intézményben való terjesztésével. A kommentelők néhány esetben saját óvodai és iskolai tapasztalatukat mesélik el, ezzel erősítve érvelésüket, mely a klasszikus, ismert mesékben rejlő értékekre, azok hagyományos úton történő átadására vonatkozik, ebben pedig nincs helye a szexuális érzékenyítésnek. Ugyanakkor itt is észrevehető, hogy megoszlanak a vélemények abból a szempontból, hogy mit tekinthetünk hagyományos értékátadásnak, mi az, ami az óvodás korú gyerekeknek való – itt a hagyományos érték közvetítő történetek erős kritikája is megfigyelhető, így például a bibliai történetek, a Grimm mesék és a Magyar népmesék egyes epizódjai. Az ide kapcsolódó kommentek az eddig ismert történetek hasonló „veszélyességét” írják le, tanítási célzatuk sokszor megkérdőjelezhető, emiatt kevésbé gondolják, hogy a Meseország mindenkié veszélyesebb lenne, mint Benedek Elek vagy Lázár Ervin meséi – ezek pedig sokszor nagyon is jelen vannak az óvodák polcain.

A szülők felelőssége mellett fentiek függvényében megjelenik az óvónők, pedagógusok és alsó tagozatos tanárok felelőssége is, valamint a szülő joga, hogy betekintést nyerjen azokba a könyvekbe, kiadványokba és oktatófüzetekbe, melyekből tanítanak, illetve felolvasnak a gyerekeknek. Az óvónőknek ebből a szempontból halmozott felelősséggel és figyelemmel kell lennie, és tájékoztatni a szülőt, ha valami abnormálisat, valami deviánst érzékel a gyerekek körül.

A kommentek közel fele (N=53) olyan cikk alól származik, melyben az óvodai betiltásról, valamint Gulyás Gergely nyilatkozatáról számolnak be. A felhasználók pártolják az erős és agresszív fellépést a mesekönyvvel szemben, bizonyos esetekben más, hasonló könyvek felülvizsgálatát is kezdeményeznék. A fennmaradó kommentek forrása szempontjából nincs további számottevő különbség sem hírportál, sem hír szempontjából.

6. táblázat. Topik 5: Óvodai felhasználás

	Hozzászólás	Kontr. é.	Forrás
1.	A mindenit... pont a legsebezhetőbb, manipulálhatóbb, legérzékenyebb és ebből eredendően, legsérülékenyebb korosztályt nézik ki ezek maguknak. Ott támadnak, ahol leggyengébb a védelem. Meg hogy Meseország mindenkié... én amikor gyerek voltam, a szüleim Minden napra egy mese című, 100 darab mesét tartalmazó gyűjteményből olvastak föl... jó tündér, gonosz boszorka, herceg, ők voltak a főszereplők, ilyen aberrált, psziho véglények, mint ezek... pfuj....	0,5482	kuruc.info
2.	Mocskos állatok tönkre tennék a gyermeki lelket. Saját történet: Idén nyáron gyerektáborban azt mondja az egyik kb hét éves kislány a barátjának, hogy ő fiú. Mondtam neki, hogy hát ő egy gyönyörű kislány és nem lehet és ne is akarjon fiú lenni. Válasz: neki azt mondta a tanító néni mindenki eldöntheti mi akar lenni... azt mondtam neki ne higgye el ez butaság és a kislányok hercegnők lehetnek a kisfiúk pedig hercegek, aki mást mond az buta. kislányomtól is visszahallottam ugyanezt a dolgot, hogy a lányok is lehetnek fiúk és fordítva. Ez a dolog már bent van a nappaliban emberek, ébresztő és mindenki jöjjön el vasárnap családotul tüntetni a hányadékok ellen, persze kulturáltan!	0,5556	kuruc.info
3.	Az ilyen könyveknek legyen külön polca a boltokban... vagy legyen külön boltja az ilyen könyveknek. A figyelem felhívás, tájékoztatás elvárható...	0,5185	444.hu
4.	2009-ben vagy 10-ben történt, amikor a lányom ovis volt bejött az akkori oktatási minisztériumból egy ajánlás vagy mi az oviba miszerint a gyerekeknek eztán dugjanak a kezükbe a nemükkel ellentétes játékokat. Mert akkor jó lesz. Szülői értekezleten mondták el és mutatták be a papírt. Na, azt a felháborodást ami ott volt... aztán kiderült hogy országos volt. Nem kell ez. Ennyi.	0,5049	HVG
5.	Nem vagyok egyik vallás vagy egyház ellen sem. A hit is alapvető emberi jog. De ha már harc a gyerekek védelmében: „Church of England failed to protect children from sexual abuse, report find” BBC news. És ez csak a jéghegy csúcsa!	0,5007	HVG
6.	Mióta unokaöcsémnek az óvodában felolvastak a Kerekérdő meséiből, haszontalan ingyenélő „bárányfelhő-bodorító” akar lenni. Remélem az ilyen közösségellenes elhajlásokra is lecsapnak az illetékesek.	0,4884	HVG
7.	Ki mondta, hogy a Biblia bizonyos történetei az óvodásoknak valók? A filmekben is karika, hogy 18 éven felülieknek, el lehet dönteni, mi az amit a Bibliából el lehet mondani belőle és mi az amit nem! Hozzáteszem a Bibliában az evangéliumok a lényeg és arról bátran beszélhetünk a gyerekeknek is!	0,4847	
8.	Na nem egészen. Minden óvodába, ált. iskola alsós tagozatához el akarják juttatni ezt a mesekönyvet. Azt írják, hogy alsó tagozatos és óvodapedagógusoknak készítettek foglalkozási terveket és az a céljuk, hogy bekerüljön a közoktatásba. Úgyhogy ez nem egyszerűen egy mesekönyv. A hátrányos helyzetű gyerekeknek pedig ingyen adják.	0,466	HVG
9.	A gyerekek nem kísérleti nyulak, velük nem kísérletezünk. Ételből, italból azt adjuk nekik, ami kiállta a idő próbáját, melyekről tudjuk, hogy hasznukra válik, és óvjuk azoktól az ételektől, italoktól amelyek kárukra válhatnak, pld. alkohol, fűszeres ételek stb. Ez szerintem érvényes a lelki táplálékra is, mint pld. a mesék is.	0,4623	Mandiner
10.	A kiadó oldalán már reklámozták a megjelenés napján, hogy egy civil szervezet foglalkoztató füzeteket is készített hozzá, workshop tematikákkal, alsó tagozatos osztályok számára. Letölthető a kiadó oldalán, ajánlom tanulmányozásra. ;)	0,4469	HVG

## A homoszexualitás „eredete”, reflexiók a felszólalásokra

Az utolsó topik több témát, nézőpontot és véleményt is érint, nehéz koherens, egyértelmű címkével ellátni.<sup>21</sup> A kontribúciós százalékok figyelembevételével a legdominánsabban jelen lévő témák közt a homoszexualitás eredete, annak társadalmi propagálása, valamint a felszólaló politikusokra és közéleti szereplőkre adott reflexiók figyelhetők meg.

A homoszexualitás eredetéről, kialakulásáról szóló hozzászólások (N=17) a valódi okát és létjogosultságát keresik annak a diskurzusnak, amelyek a gyerekekre gyakorolt vélt vagy valós hatásokról szólnak. A biológiai – azaz veleszületett – eredettel egyetértő kommentelők a mesekönyv veszélytelenségét hirdetik, míg a környezeti hatást meghatározó elemként leíró felhasználók jellemzően elutasítón is fogalmazznak a könyvvel és egyben a kisebbséggel kapcsolatban. Ugyanakkor az is megfigyelhető, hogy a homoszexualitás okainál – függetlenül attól, hogy a jelenséget veleszületett betegségként vagy eltanult viselkedésmódként értelmezik – a problémát a teljes LMBTQ+ kisebbség propagandájának tekintik, amivel azt a látszatot keltik, hogy összemoszák, homogénnek tekintik a szexuális kisebbségi csoportokat. A veleszületett betegség vagy hajlam álláspontját képviselők kétharmada elfogadóan közelít a kisebbség felé, szóhasználatukból kitűnik a jelenség „természetességére” való utalás, hiszen az állatvilágban is megfigyelhető a homoszexualitás. A természetesség diskurzusához kapcsolódik az a meglátás is, miszerint ebben az esetben a propaganda szó nem megfelelő, hisz jelentése nem egyeztethető össze a kisebbség helyzetével és céljával. A kommentelők ezen része a kisebbség civil munkájában az elfogadásra való „nevelést” látja, a propaganda azt feltételezné, hogy a csoportok arra akarnák rávenni a gyerekeket, hogy meleggé váljanak.

A politikai reflexiók közel harminc hozzászólásban megfigyelhetők, ezek közül háromból olvasható ki a politikai szereplők azonnali, jogi beavatkozása a jelenlegi helyzetbe, a kisebbség korlátozása, eltiltása a gyerekektől. Az aktuális kormányt tétlennek és gyengének ítélik, mivel nem tud felmutatni semmi olyan érdemi aktust, mellyel büntetné az LMBTQ+ propagandát és megakadályozná annak bejutását az oktatási intézményekbe. Legtöbb, 13 esetben egyenesen Dúró Dórához „szóltak”, ebből 6-an pártolták cselekedetét és egyeztek véleményével a propagandával kapcsolatban. A többi szereplő elvéve, egy-két hozzászólásban jelenik meg név szerint.

A fennmaradó hozzászólások vegyesen tartalmaznak több, kevésbé koherens témát, melyeket nehéz egy egységes topik alá beemelni. Ezekben szóba kerül a nyugati LMBTQ+ ideológia terjeszkedése, a bibliai történetek „gyerekbarátsága”, valamint a gyerekek érzékenyítésének további morális kérdései.

<sup>21</sup> A vizsgált mutatók, valamint a topikhoz rendelt kommentek alapján azt tapasztaltuk, hogy az utolsó topik „trash”, avagy „junk” topik (Chuang et al. 2013, Boyd-Graner et al. 2014), mivel több, egymástól különböző, tematikailag kevésbé koherens kommentet tartalmaz. Ennek oka meglátásunk szerint, hogy a kommentek standardizálatlanok és strukturálatlanok, bennük több, eltérő téma megjelenik, a kommentek láthatóan egyébként sem oszlanak meg tökéletesen a témák között. Több topikszám lefuttatása mellett is tapasztaltunk hasonlókat, mindazonáltal a mintázatok minél szélesebbkörű megismerése érdekében veszteségnek éreznénk a topik figyelmen kívül hagyását. Jelen esetben a kommentek értő olvasása mellett igyekeztünk kiemelni a leggyakoribb témákat és mintázatokat a topikon belül a vélemények jobb értelmezése érdekében.

7. táblázat. Topik 6: A homoszexualitás eredete, reflexiók a felszólalásokra

	Hozzászólás	Kontr. é.	Forrás
1.	Miért lenne abnormális. Az abnormális azt jelenti, hogy nem természetes, de a homoszexualitás a természet része, vele születik az ember, nem az egyén döntése. A homofóbia pl. viszont döntés eredménye, senki sem születik annak, ezért ez már jogosan abnormálisnak nevezve.	0,5634	Azonnali
2.	Nyilván lehet utálni a homofóbokat, meg a nyilasokat, meg a lipsiket, de azért az egész ügy mögött a modern társadalmak alapvetője frusztrációja húzódik meg. --- és ha az emberek frusztráltak a saját sorsuk illetve annak kilátástalansága miatt, akkor valaki(ke)t utálniuk kell.	0,5393	444.hu
3.	Szilágyi Vilmos: „Szexuális képességeken természetesen csak az erotikus képességeket értjük, ha a nemek viszonyával kapcsolatos és a fajfenntartási-családtervezési képességeket is. Mindegyik esetben viselkedési képességekről van szó, amelyek a központi idegrendszer pszichikus mechanizmusainak irányítása alatt állnak, s jórészt tudattalanul működnek. Ezeket Freud nyomán sokáig velünk születettnek, azaz ösztönösnek tartották, AZ UTÓBBI ÉVTIZEDBEN VISZONT TISZTÁZÓDOTT, HOGY TANULT ÉS BEIDEGZŐDÖTT (sztereotip) MECHANIZMUSOK, hasonlóan a beszédképességhez.” [...]	0,5112	HVG
4.	Az elfogadásra való buzdítás sosem propaganda. A propaganda a népszerűsítés, az előnyök egyoldalú bemutatása. Ha a gyerekek azt mondod, hogy vannak homoszexuálisok, fogyatékkal élők, akik első pillantásra másoknak tűnnek, de valójában ugyanolyan emberek, az sosem lesz propaganda. A szélsőjobb szándékosan magyarázza ezt félre.	0,5018	Azonnali
5.	A fidesz megint átlépett egy vörös vonalat a kormánynak az lenne a dolga, hogy védjék a kisebbségeket, így a homoszexuálisok jogait is, nem pedig „türelmet” gyakoroljon irányukba egy mesét „homoszexuális propagandának” nevezni és a felolvasásáért a büntetőjoggal fenyegetőzni mindennek az alja. A legkisebb kölkmnek homoszexuális tanító bácsija volt elsőben imádta, imádta őt az egész osztály, kiváló tanító volt a kirándulásokra mindig eljött az élettársa is: kézen fogva sétálgattak senki az égvilágon nem lepődött meg ezen, nem tett megjegyzést, a gyerekek különösen nem történt mindez valahol nyugat-európában tizenvalahány évvel ezelőtt... fel kellene zárkózni európaéhoz, nem?	0,4958	HVG
6.	A genetika jelentéktelen szerepű, de nagyon nem kizárólagos. Annyira nem, hogy az állatvilágból gyakran hoznak ilyen, olyan példát, de az esetek zömében kiderül: a felhozott példák erősen torzítottak. Igen, ha sok hím birkát összezárnak, akkor van párzási viselkedés. De ez sokban különbözik a börtön-homoszexualitástól. A lánykutyussal találkozó kutyák olykor a gazdi lábszárára ejakulálnak. Azért jelenteném ki nagy biztonsággal, hogy a kutyák fetisizták. Az elefántok olykor, erős stressz nyomás hatására nekimennek a vizilovaknak.[...]	0,4915	Kanadai Magyar Hírlap
7.	Aztán miért is? Az emberölés, népirtás, rabszolgatartás, kínzás az neked befér az értékrendedbe? A homoszexualitás, ami a biológia tény, a természet, (tehát a vallásos emberek szerint) isten műve, az pedig nem? Fura egy értékrendű ember lehetsz.	0,4823	HVG
8.	Idegen kultúra, más fajok, rasszok iránti alázatos viselkedés, valamint a kihalásra ösztönző LMBTQ életformát normaként való eladásának erőszakos propagálása egy eleve intenzíven fogyatékos népességű, gyenge nemzettudattal rendelkező társadalom nem cselekvőképes jogú gyerekei részére, kimeríti a genocidium támogatását. Ha mindezt ezt egy konkrétan meghatározható ellenségesen viselkedő faj és kultúra teszi rajtunk, akkor az rasszista indíttatású, közvetett népirtás gyakorlása.[...]	0,4794	kuruc.info
9.	Bravó! Gyors, és hatékony döntés, polgármester úr! /Már a hajléktalan szálló ügyben hozott döntése is a csepeli többség egyetértésével született, tehát számíthat a támogatásunkra! / Izgatottan várom a főpolgármester -40 tanácsadójának- F-book bejegyzéseit és a „mese könyv” kiadója elleni feljelentéseket.	0,4656	Pesti Srácok
10.	De az. A homoszexualitás nem tanult viselkedés, hanem biológiai tény, a természet, vagy ha úgy tetszik isten műve/alkotása. A madaraknál emlős állatoknál és az embereknek úgy a teljes populáció 5-7%-ában jelen.	0,4543	HVG



## Következtetések

Vizsgálatunkban a Meseország mindenkié könyvvel kapcsolatos hozzászólásokban megjelenő véleményeket igyekeztünk megvizsgálni topikelemzés segítségével. Az elemzés során 6 topikot sikerült azonosítanunk, melyek hozzájárulnak a mesekönyvvel, valamint az LMBTQ+ kisebbséggel (és a genderrel) kapcsolatos vélemények megismeréséhez. Az eredményekből az olvasható ki, hogy az elutasító felhasználók kritikával élnek a mesekönyv és az azt kibocsájtó szerzők, valamint az LMBTQ+ kisebbség mozgalmi érdekeivel szemben. A könyvet jellemzően egyfajta érzékenyítő támadásnak tekintik, óvodai és iskolai felhasználásával pedig szerintük kiveszik a nevelés eszközeit a szülők kezéből, ami felháborodást vált ki belőlük, mivel legitimálja azokat a témákat, csoportokat, és magát a szexuális felvilágosítást, melyet a szülők saját értékpreferenciáik alapján tabunak tartanak – főképp túl fiatal korban. Ezen támadás miatt sürgetik a megfelelő intézményi, politikai szervek reakcióját, valamint a kisebbség, és leginkább a könyv kiadójának és szerkesztőinek büntetését. Ugyancsak beazonosíthatók voltak azok a sztereotípiák, melyek a bűnfelfogás mellett betegségnek, aberrációnak tekintik a homoszexualitást. A könyv támogatói a mesék segítő, elfogadásra nevelő célját emelik ki, amit nem lehet elég korán kezdeni, hiszen már gyermekkorban megfigyelhetők azok a nemi és szexuális viselkedésformák, melyek később meghatározóak lesznek. Ők a könyvben nem látnak veszélyforrást, ugyanakkor kiemelik, a szülők felelőssége és joga eldönteni, miből olvasnak fel a gyermekeiknek.

A *Meseország mindenkié* körül kirobbant botrány visszhangjai láthatóan erősen rezonálnak a kapott topikokkal. A gyermekek egészséges fejlődésének előtérbe helyezése, valamint az LMBT+ propagandaként és genderideológiaként fémjelzett tevékenység nagyban átjárta a vélemények egészét, főleg az elutasító vagy kifejezetten homofób (durva, dehonesztáló szavakat tartalmazó, a kisebbséget elutasító csoportközi kommunikációt feltételező) kommentekben. A gyermekek védelme az úgynevezett propagandától az utóbbi években rendkívül hangsúlyosan megjelenik a politikai és társadalmi diskurzusban, ugyanakkor nem hagyható figyelmen kívül a tény, hogy a szexuális kisebbségi csoportok és a gender hosszú ideje meghatározó ellenségképe a regnáló kormánynak és a szélsőjobboldali pártoknak, így a mesekönyv egyfajta könnyen jött eszközként jelenik meg, mely a kormánydiskurzusban a vizsgált időszakot követően is meghatározó tárgy maradt, és a kifejezetten elutasító felhasználók láthatóan magukévá is tették ezt a diskurzust. A kötet megjelenését követő alkotmánymódosításokkal, a mesekönyvvel kapcsolatos reflexiókkal, az olyan triviálisnak ható kijelentésekkel, hogy „*az apa férfi, az anya nő*”, a kormány a nyugatról beáramló genderőrületnek szerette volna elejét venni, ezzel meggátolva, hogy Magyarország felüljön a gender-, LMBTQ-lobbi vonatára (Kováts 2022). A hozzászólásokban megjelenő vélemények egy része azt tükrözi, hogy a kormánydiskurzus fenti gondolatai és irányvonala, valamint a társadalmat mindeddig meghatározó sztereotípiák, így a beteges hajlam, az Isten elleni bűn vagy a magánügyként való kezelés visszatükröződnek a hozzászólásokban – ennek szemléltetéséhez elegendő csak átfutni egy Pride-dal kapcsolatos hír alatti kommentláncot. A genderrel való összemosás, a fogalmak és célok nem megfelelő értelmezése egy mesekönyv esetében, valamint ebben a fiatalokat károsító, aberrált mintázatok terjesztését látni és láttatni; mindez azt is jelenti, hogy a világosan körülhatárolt, explicit és közeli ellenség jelen van a környezetünkben, félni és tenni kell ellene, hiszen a családod és gyermekeinket veszélyezteti. A kommentekben tapasztalt vélemények azt a benyomást keltik, hogy a mesekönyv nem kirobbantója lett egy vitának, hanem egy évek óta tartó diskurzus közepén alapot jelentett a kérdés és a jelenség elmélyülésének, és a szélsőséges, a keresztény-fundamentalista álláspontok szükség-szerű felerősödésének.

Végezetül mindenképp szót érdemelnek a kutatás, valamint a módszer korlátai. Az alacsony elemszám miatt jogos lehet a kutatás felületességére való hivatkozás, amit tovább növel az a tény is, hogy a források nem teszik lehetővé az eredmények általánosíthatóságát. A mintába az internethasználók csupán azon szűk rétege kerülhetett, akik a téma iránt érzékenyek és nyilvánosan vállalták véleményüket, mely tovább csökkentheti kutatásunk általánosíthatóságát a magyar társadalom egészére. Ennek ellenére azon az állásponton vagyunk, hogy a megismert vélemények a társadalomban megjelenő markáns mintázatokat jelenítenek meg, melyek megfigyelhetően jelen vannak a közbeszédben, még ha eltérő hangsúllyal és dominanciával számolunk is. Ebből kifolyólag a kutatás nem egy átfogó, reprezentatív képet ad a vizsgált jelenségről, csupán adalékkal szolgál a hasonló véleménykutatásokhoz. További lényeges tárgy lehet a témában például a már említett homofób és pedofilelles törvényre adott reakciók mintázatainak vizsgálata, összehasonlításuk az itt bemutatott véleményekkel, főképp, ami a gyerekek védelmét és a kormány felelősségét illeti.

Ugyancsak megemlíthjük, hogy a hozzászólások vizsgálata hazánkban még kevésbé elterjedt, ugyanakkor a későbbiekben mindenképp előnyös lehet a módszer beemelése a hazai szociológiai kutatásokba, hiszen szemléletes képet nyújthat a különböző társadalmi folyamatok és változások egyéni szintű megismeréséhez, lecsapódásához. A továbbiakban ígéretes lehet további kvalitatív módszerekkel – így például kritikai tartalomelemzéssel vagy diszkurzív pszichológiai elemzéssel – kibővíteni az ilyen vizsgálatokat, melynek segítségével a hozzászólások reflektáltságát és intenzitását is megismerhetjük. Mindezen korlátok és hiányok ellenére úgy gondoljuk, a tanulmány hozzá tud adni a kisebbséggel szembeni előítéletek, valamint a társadalmi diskurzus jobb megértéséhez, és egyfajta adalékkal szolgálhat a témában. A szerzők feltett szándéka a kommentekkel mint a társadalomtudományos kutatások tárgyának elemzési lehetőségeivel foglalkozni, kitérve jelen kutatás további lehetőségeire, valamint a nemzetközi tapasztalatok integrálására.

## HIVATKOZÁSOK

- Alghamdi, R. – Alfalqi, K. (2015) A survey of topic modeling in text mining. *J. Adv. Comput. Sci. Appl.(IJACSA)*, 6(1), 147–153. <https://doi.org/10.14569/IJACSA.2015.060121>
- Ayoub, P. M. – Garretson, J. (2017) Getting the Message Out: Media Context and Global Changes in Attitudes Toward Homosexuality. *Comparative Political Studies*, 50(8), 1055–1085. <https://doi.org/10.1177/0010414016666836>
- Ághassi A. (2022) Tíz nyelvre fordították le azt a mesekönyvet, amit Dúró Dóra ledarált. Telex 2022. május 24. Elérhető: <https://telex.hu/kult/2022/05/24/meseország-mindenkie-idegen-nyelvek> [Letöltve: 2023-05-05]
- Babarczy E. (2017) Őcsény a Facebookon: a viták tartalomelemzése. *Médiakutató*, XIX(1), 67–75.
- Baranya R. (2022) Új javaslatokkal védené a kormány a gyerekeket az LMBTQ-propagandától – Répássy Róbert a Mandinernek. *Mandiner*, június 28. Elérhető: [https://mandiner.hu/cikk/20220628\\_repassy\\_robert\\_szuloi\\_jogok\\_aldozatsegites\\_ugyelhuzodas\\_bortonbiznisz\\_varhato\\_torvenymodositasok\\_gyermekvedelmi\\_torveny\\_LMBTQ](https://mandiner.hu/cikk/20220628_repassy_robert_szuloi_jogok_aldozatsegites_ugyelhuzodas_bortonbiznisz_varhato_torvenymodositasok_gyermekvedelmi_torveny_LMBTQ) [Letöltve: 2022-06-28].
- Barát E. (2022) Paradoxes of the Right-Wing Sexual/Gender Politics in Hungary: Right Wing Populism. In Möser, C. – Ramme, J. – Takács, J. (szerk.) *Paradoxical Right-Wing Sexual Politics in Europe*. Palgrave Macmillan, 173–199. <https://doi.org/10.1007/978-3-030-81341-3>
- Bene M. (2013) Véleményvezérek az Interneten: az állampolgárok közti online politikai kommunikáció és hatásai. In A. Gergely A. (szerk.) *Struktúrafordulók: Üdvözlő kötet Róbert Péter 60. születésnapjára*. Budapest: MTA TK Politikatudományi Intézet. 28–75.
- Benke Á. (2020) Már ezernél is több pszichológus állt ki a Meseország mellett és határolódott el Bagdy Emőkéétől. 24.hu 2020. október 11. Elérhető: <https://24.hu/belfold/2020/10/11/pszichologusok-meseország-mindenkie-bagdy-emoke/> [Letöltve: 2023-05-05]
- Bíró-Nagy A. – Szászi Á. – Varga A. (2022) *Magyarország értéktérképe 2022*. Budapest: Friedrich-Ebert-Stiftung – Policy Solutions,
- Borgulya I. V. Á. – Rab E. (2011) Az értékrendek kialakulása és a kultúraközi kommunikáció: mely értékekre neveljük a gyerekeket a családban? *Iskolakultúra*, (4–5), 30–45.
- Botzheim Gy. – Lőrincz N. – Sztanka M. (szerk. 2020) *Meseország mindenkié. Foglalkozástervek pedagógusoknak*. Elérhető: <https://drive.google.com/file/d/1cpwc7Fg7KDGlcuV00D2YvxGvFfdgbNEI/view> [Letöltve: 2023-05-05]
- Boyd-Graber, J. – Mimno, D. – Newman, D. (2014) Care and Feeding of Topic Models: Problems, Diagnostics, and Improvements. In Boyd-Graber, J. – Mimno, D. – Newman, D. (szerk.) *Handbook of Mixed Membership Models and Their Applications*. Chapman and Hall/CRC. 259–588. <https://doi.org/10.1201/b17520-21>
- Buckels, E. E. – Trapnell, P. D. – Paulhus, D. L. (2014) Trolls just want to have fun. *Personality and Individual Differences*, 67, 97–102. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2014.01.016>.
- Chuang, J. – Manning, C. D. – Heer, J. (2012) Termite: Visualization techniques for assessing textual topic models. *Proceedings of the international working conference on advanced visual interfaces*. 74-77. <https://doi.org/10.1145/2254556.2254572>
- Chuang, J. – Gupta, S. – Manning, C. – Heer, J. (2013) Topic model diagnostics: Assessing domain relevance via topical alignment. *International conference on machine learning*. PMLR 612–620.
- Degner, J. – Dalege, J. (2013) The apple does not fall far from the tree, or does it? A meta-analysis of parent–child similarity in intergroup attitudes. *Psychological Bulletin*, 139(6), 1270–1304. <https://doi.org/10.1037/a0031436>
- Elek N. (2020) Veszélyt jelentenek a kicsikre a gendermesék. *Magyar Nemzet*, 10.08. Elérhető: [https://magyarnemzet.hu/belfold/2020/10/veszelyt-jelentenek-a-kicsikre-a-gendermesek?fbclid=IwAR2vKwKqSacomTTCGSFhAJSHTwvtz1jOnaWBR-wfAVEhVOzAu\\_okRR-0d6c&utm\\_source=mandiner&utm\\_medium=link&utm\\_campaign=mandiner\\_202108](https://magyarnemzet.hu/belfold/2020/10/veszelyt-jelentenek-a-kicsikre-a-gendermesek?fbclid=IwAR2vKwKqSacomTTCGSFhAJSHTwvtz1jOnaWBR-wfAVEhVOzAu_okRR-0d6c&utm_source=mandiner&utm_medium=link&utm_campaign=mandiner_202108) [Letöltve: 2021-08-09].
- Fazekas A. – Hamarics E. (2022) Értékvilág – Prioritás, nyitottság, befogadás, érzékenység. In: Nagy Á. (szerk.) *A lábjegyzeten is túl. Magyar Ifjúság Kutatás, 2020*. Szociális Demokráciáért Intézet – Excenter Kutatóközont. 189–218.
- Frobenius, M. – Harper, R. (2015) Tying in comment sections: The production of meaning sense on Facebook. *Semiotica*, (204), 121–143. <https://doi.org/10.1515/sem-2014-0081>
- Gregor A. – Rédei D. (2015) Heteronormatív ifjúság? A magyarországi 15–29 éves fiatalok véleménye az azonos nemű párok együttéléséről. *Socio.hu Társadalomtudományi Szemle*, 5(1). 122–143. <https://doi.org/10.18030/socio.hu.2015.1.122>
- Humprecht, E. – Hellmueller, L. – Lischka, J. A. (2020) Hostile Emotions in News Comments: A Cross-National Analysis of Facebook Discussions. *SAGE Journals*, 6(1), 1–12. <https://doi.org/10.1177/2056305120912481>
- Katona E. – Kmetty Z. – Németh R. (2021) A korrupció hazai online médiareprezentációjának vizsgálata természetes nyelvfeldolgozással. *Médiakutató*, (2), 69–88.

- Katona E. – Sík D. – Németh R. (2021) Depressziós fórumok témáinak automatizált szövegelemzése a depresszió biopszichoszociális modelljének tükrében. *Egészségfejlesztés*, 62(4), 76–79. <https://doi.org/10.24365/ef.v62i4.6960>
- Knapp Á. – Bartha D. – Barna I. (2021) Trianon és a holokauszt emlékezetpolitikai jellegzetességeinek elemzése természetes-nyelv-feldolgozás használatával. *Szociológiai Szemle*, 31(4), 28–62. <https://doi.org/10.51624/SzocSzemle.2021.4.2>
- Kocsis G. J. (2020) Plakátokkal uszít a szélsőjobbos ifjúsági szervezet a könyvesboltok ellen. *Humen Online*, október 6. Elérhető: <https://humenonline.hu/plakatokkal-uszit-a-szelsojobbos-ifjusagi-szervezet-a-konyvesboltok-ellen/> [Letöltve: 2023-05-05].
- Köller K. (2021) Visszanyalt a kormány fagyija: a Meseország mindenkié jogait megvette a világ egyik legnagyobb könyvkiadója. *Alfahír*, augusztus 05. Elérhető: [https://alfahir.hu/2021/08/05/meseorszag\\_mindenkie\\_nagy\\_m\\_boldizsar\\_duro\\_dora\\_kiadok\\_jogok\\_felvasarlasa\\_europai](https://alfahir.hu/2021/08/05/meseorszag_mindenkie_nagy_m_boldizsar_duro_dora_kiadok_jogok_felvasarlasa_europai) [Letöltve: 2021-08-09].
- Kováts E. (2022): *Genderörületek Németországban és Magyarországon*. Budapest: Napvilág.
- Markova, I. – Linell, P. – Grossen, M. – Orvig, A. S. (2013) Dialógus és a gondolatok áramlása. In Bodor P. (szerk.) *Szavak, képek, jelentés. Kvalitatív kutatási olvasókönyv*. Budapest: L'Harmattan, 182–227.
- Máté F. – Katona E. – Knap Á. – Csoló, M. (2021) Az Információs Társadalomban megjelenő tanulmányok topikelemzése. *Információs Társadalom*, XXI(1), 10–47. <https://dx.doi.org/10.22503/infars.XXI.2021.1.1>
- Molnár R. (2020) Bagdy Emőke szerint ő csak tudományos alapokon bírálta a Meseország mindenkié című könyvet. Telex, október 12. Elérhető: <https://telex.hu/belfold/2020/10/12/bagdy-emoke-szerint-o-csak-tudomanyos-alapokon-biralta-a-meseorszag-mindenkie-cimu-konyvet> [Letöltve: 2023-05-05].
- Muchene, L. – Safari, W. (2021) Two-stage topic modelling of scientific publications: A case study of University of Nairobi, Kenya. *PloS One*, 16(1), <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0243208>.
- M. Nádasi M. (2016) A megváltozott családok hatása a gyermekekre. *Gyermeknevelés*, 4(2), 35–47. <https://doi.org/10.31074/gyntf.2016.2.35.47>
- Nagy B. (szerk.) (2020) *Meseország mindenkié*. Budapest: Labrisz Leszbikus Egyesület.
- Németh R. – Katona E. R. – Kmetty Z. (2020) Az automatizált szövegelemzés perspektívája a társadalomtudományokban. *Szociológiai Szemle*, 30(1), 44–62. <https://doi.org/10.51624/szocszemle.2020.1.3>
- Perry, S. – Skinner-Dorkenoo, A. L. – Abaied, J. – Osnaya, A. – Waters, S. (2020) Initial evidence that parent-child conversations about race reduce racial biases among White US children. <https://doi.org/10.31234/osf.io/3xdg8>
- Pető A. (2018) Attack on Freedom of Education in Hungary. The case of gender studies. Engendering LSE Blog. SSRN: <https://ssrn.com/abstract=3898856> [Letöltve: 2023-05-07].
- Poteat, V. P. – Mereish, E. H. (2012) Ideology, prejudice, and attitudes toward sexual minority social policies and organizations. *Political Psychology*, 33(2), 211–224. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9221.2012.00871.x>
- Potter, J. (1998) Discursive social psychology: From attitudes to evaluations. *European Review of Social Psychology*, 9, 233–266. <https://doi.org/10.1080/14792779843000090>
- Potter, J. – Wetherell, M. (2004) *Discourse and Social Psychology. Beyond Attitudes and Behaviour*. London: Sage.
- Presinszky J. (2020) Gulyás: Felmerülhet kiskorú veszélyeztetése az óvodákban, ahol bevezetik a Meseország mindenkié című könyvet. Telex, 10. 08. Elérhető: <https://telex.hu/belfold/2020/10/08/meseorszag-mindenkie-ovoda-gulyas-gergely-kiskoruak-veszelyeztetese> [Letöltve: 2021–08–09].
- Rajkó A. – A. Gergely A. (2016) Kommunikációs tabu, nevelési tradíció közléstudományi és vallásantropológiai kutatások tükrében. *Socio.hu Társadalomtudományi Szemle*, 3, 137–148.
- Rajkó A. – A. Gergely A. (2018) Hagyomány-kitettség vagy tabutörés. *Metszetek*, 7(4). 229–  
<https://doi.org/254.10.18392/metsz/2018/4/13>
- Spéder Zs. (2011) Ellentmondó elvárások között... Családi férfiszerepek, apaszerepek a mai Magyarországon. In: Nagy I. – Pongrácz T. (szerk.) *Szerepváltozások*. Budapest: TÁRKI. 207–228.
- Sükösd M. (2022) Orbán áldozatai. A félelemkeltés és ellenséggépzés szónoklatai a populista propagandaállamban Magyarországon. *Médiakutató*, XXIII(3–4), 59–77.
- Szalai Sz. (2020) Törölte a Youtube Dúró Dóra könyvdaralós videóját. Index, 10. 01. Elérhető: [https://index.hu/belfold/2020/10/01/torolte\\_a\\_youtube\\_duro\\_dora\\_konyvdaralos\\_videojat/](https://index.hu/belfold/2020/10/01/torolte_a_youtube_duro_dora_konyvdaralos_videojat/) [Letöltve: 2023-05-07].
- Századvég (2020) A magyarok többsége szerint nem való az óvodákba és az általános iskolákba az LGBTQ-érzékenyítés. *Századvég*, október 15. Elérhető: <https://szazadveg.hu/hu/2020/10/15/a-magyarok-tobbsege-szerint-nem-valo-az-ovodakba-es-az-altalanos-iskolakba-az-lmbtq-erzekenyites>~n304 [Letöltve: 2023-05-05].

Takács J. (2011) Homofóbia Magyarországon és Európában. In: Takács J. (szerk.) *Homofóbia Magyarországon*. Budapest: L'Harmattan. 15–34.

Takács J. – Swart G. A. (2021) Több változó, több elutasítás? *Socio.hu Társadalomtudományi Szemle*, 2. 3–29.  
<https://doi.org/10.18030/socio.hu.2021.2.3>

Tóth L. (szerk. 1997) *A homoszexualitásról*. T-Twins Kiadó.

Vicssek L. (2006) *Fókuszcsoport. Elméleti megfontolások és gyakorlati alkalmazás*. Budapest: Osiris.

Wittmann I. (2021) Szex, tabu, rock'n'roll – vagyis mi számít tabunak a hazai gyerekkönyvekben? In Pusztai V. – Turcsányi E. (szerk.) *Tabu a gyermekirodalomban*. Budapest: Magyar Gyermekirodalmi Intézet.

## FÜGGELÉK

F1. táblázat. Felhasznált topikmodellek

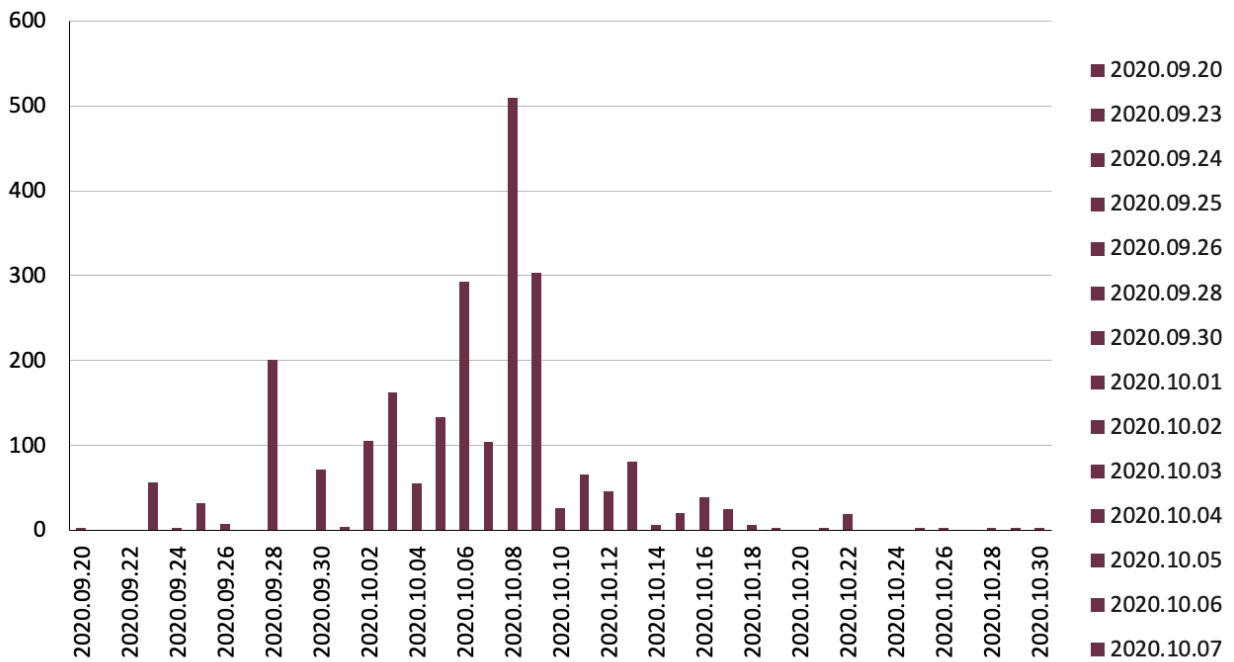
Modell	Paraméterek	Koherencia-hányados
LDA Model Gensim	num_topics = 5 iteration = 10 alpha = 'auto'	0,35
LDA Multicore	num_topics = 5 iteration = 10	0,59
LDA Optimal model	num_topics = optimal iteration = 10 alpha values = [0.01, 1, 0.3] beta values = [0.01, 1, 0.3]	0,39

F2. táblázat. A különböző hírportálokról bekerült cikkek és azok alá érkezett hozzászólások száma

Hírportál	Cikkek száma (link)	Hozzászólások száma
Kanadai Magyar Hírlap	2	15
Kimondott Igazságok	3	11
Mandiner	29	63
Minden Szó	5	13
Új Szó	3	18
444.hu	4	50
888.hu	1	1
Azonnali	3	36
Balra Magyar	2	5
Borsodhír	1	1
Index	2	51
Hírklikk	7	19
HVG	32	1584
Pesti Srácok	15	151
Kuruc.info	29	351
Magyar Narancs	7	28
Propeller	5	10
Szabadnem	1	1
Vadhajtások	4	24
Összesen	155	2432

F1. ábra. A hozzászólások dátum szerinti eloszlása

(Az ábrán összesen 5 cikk 37 hozzászólása nem szerepel, mivel nem ismerjük a cikk publikációjának dátumát vagy a feltüntetés hiánya miatt vagy mivel a hozzászólás fórumbeszélgetésből (Index) származik.)



Forrás: Saját szerkesztés